

Analýza hospodaření domova důchodců města Třince poskytujícího sociální služby

Martina Chalupová

Bakalářská práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina Chalupová**
Osobní číslo: **M11873**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Analýza hospodaření Domova důchodců města
Třince poskytujícího sociální služby**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Provedte průzkum literárních pramenů a zpracujte teoretické poznatky týkající se financování sociálních služeb.

II. Praktická část

- S využitím vhodné metodiky provedte analýzu hospodaření Domova důchodců města Třince.
- Výsledky analýzy zhodnoťte a navrhněte opatření ke zlepšení současného stavu.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

CLEVERLEY, William O, Paula H SONG a James O CLEVERLEY. Essentials of health care finance. 7th ed. Sudbury, Mass.: Jones & Bartlett Learning, 2011, 575 s. ISBN 978-0-7637-8929-9.

KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. Sociální politika. 5. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.

PRŮŠA, Ladislav. Ekonomie sociálních služeb. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2007, 179 s. ISBN 978-80-7357-255-6.

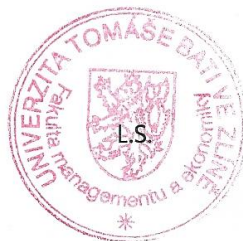
ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. Úspěšná nezisková organizace. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011, 155 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

ZLÁMAL, Jaroslav a Jana BELLOVÁ. Ekonomika zdravotnictví. 2. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013, 249 s. ISBN 978-80-7013-551-8.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Šárka Fialová
Ústav podnikové ekonomiky
Datum zadání bakalářské práce: 22. února 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 16. května 2014

Ve Zlíně dne 22. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. Ing. Boris Popesko, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 12.5.2014

Chalupová Machma

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je zhodnocení hospodaření Domova Sosna, nacházejícího se ve městě Třinec, který poskytuje sociální služby seniorům. Domov Sosna, který byl transformován z původního domova důchodců, spadá pod příspěvkovou organizaci Sociální služby města Třince.

V teoretické části je blíže popsána problematika sociálních služeb, jejich rozdělení podle typu a jednotlivých poskytovatelů péče v České republice. Větší část je věnována samotnému financování služeb, které je vícezdrojové.

Praktická část je zaměřena na analýzu Domova Sosna a dalších služeb, které poskytuje, včetně analýzy hospodaření a financování.

Klíčová slova: sociální služby, příspěvková organizace, financování a hospodaření, domov pro seniory

ABSTRACT

The target of the thesis is the evaluation of management of the retirement home Sosna in Třinec, which provides another social services for seniors. The retirement home Sosna, that was transformed from original retirement home, falls within state-funded institution Social services of city Třinec.

The theoretical part specific describe the problems of social services, their distribution by part and individual care providers in the Czech Republic. The larger part is dedicated to the financing of the social services, that is multi - source.

The practical part is more focus on analysing the retirement home in Třinec and another social services, which this organization provides, including analysis of management and financing.

Keywords: Social Services, State-Funded Institution, Financing and Management, Retirement Home

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Šárce Fialové, Ph. D. za ochotu, rady a připomínky při vedení této práce.

Mé poděkování patří také paní Ing. Jarmile Hofierkové, která mi umožnila vypracovávat práci v organizaci Sociální služby města Třince, včetně podkladů a informací, které mi při zpracování poskytla.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 SOCIÁLNÍ POLITIKA A SLUŽBY	10
1.1 SOCIÁLNÍ POLITIKA	10
1.2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	11
1.2.1 Dělení sociálních služeb.....	12
1.2.2 Formy poskytování sociálních služeb	13
1.2.3 Rozdělení sociálních služeb dle zákona	13
1.3 POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	16
1.3.1 Neziskové organizace.....	16
Příspěvková organizace	17
2 FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	18
2.1 DOTACE	19
2.1.1 Program podpory.....	21
2.2 PŘÍSPĚVEK ZŘIZOVATELE	21
2.3 PŘÍSPĚVEK NA PÉČI.....	22
2.3.1 Výše příspěvku na péči	22
2.4 PŘÍJMY ZE ZDRAVOTNÍCH POJIŠŤOVEN	23
2.5 DARY	24
2.6 VEDLEJŠÍ ČINNOST	25
3 ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ VELIČINY	26
3.1 MAJETEK.....	26
3.2 ZDROJE KAPITÁLU	27
3.2.1 Výsledek hospodaření	27
3.3 NÁKLADY A VÝDAJE	29
3.4 VÝNOSY A PŘÍJMY	31
3.5 ANALÝZA FINANCOVÁNÍ	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 SOCIÁLNÍ SLUŽBY MĚSTA TŘINCE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE - DOMOV SOSNA	35
4.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE A CHARAKTERISTIKA.....	35
4.2 POSLÁNÍ A CÍLE	36
4.3 KOMPLEX SOCIÁLNÍCH SLUŽEB	37
4.3.1 Domov Sosna	38
4.3.2 Zaměstnanci organizace	40
4.3.3 Stravování	40
4.3.4 Zdravotní péče.....	41
5 ZDROJE FINANCOVÁNÍ	42

5.1	TRŽBY Z HLAVNÍ ČINNOSTI.....	42
5.2	PŘÍSPĚVEK NA PÉČI.....	43
5.3	PŘÍSPĚVEK ZŘIZOVATELE	44
5.4	DOTACE	45
5.4.1	Podmínky pro čerpání dotace ze státního rozpočtu a jeho kontrola.....	46
6	ANALÝZA HOSPODAŘENÍ	47
6.1	ANALÝZA MAJETKOVÉ STRUKTURY	47
6.2	ANALÝZA FINANČNÍ STRUKTURY	49
6.3	ANALÝZA VÝNOSŮ A NÁKLADŮ DOMOVA SOSNA	51
6.3.1	Výnosy	51
6.3.2	Náklady	52
6.4	ANALÝZA VÝSLEDKU HOSPODAŘENÍ DOMOVA SOSNA.....	54
6.5	DOPLATEK ZŘIZOVATELE NA KLIENTY	55
6.6	ZDROJE FINANCOVÁNÍ DOMOVA SOSNA.....	56
7	NÁVRHY ŘEŠENÍ.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	65
	SEZNAM OBRÁZKŮ	66
	SEZNAM TABULEK.....	67
	SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Jak již název mé bakalářské práce naznačuje, ve své práci se zaměřím především na sociální služby, podrobněji na Sociální služby města Třince, pod které spadá Domov Sosna, a analýzu finančních prostředků, které ke své činnosti potřebuje.

Stáří je součástí života každého jedince. Krásnou myšlenku pronesl také známý řečník Cicero: *„Při velkých výkonech nezáleží na tělesné síle, obratnosti nebo rychlosti, ale na rozvaze, vážnosti a správných názorech, a to jsou přednosti, o které stáří nejen není ochuzováno, ale které mu dokonce přibývají.“* Proto bychom měli dopřát seniorům důstojné dožití se správnou péčí a oporou v těžkých chvílích či nemocech. K tomuto účelu slouží také domovy, kde se starají jak o seniory, zdravotně postižené nebo také poskytují odlehčovací služby pro rodinné příslušníky, kteří se starají o seniory doma a potřebují si dopřát odpočinek. V domovech pro seniory se nejedná pouze o přežívání, ale hlavně o kontakt seniorů mezi sebou a snahu o zkvalitnění života pomocí kulturních akcí, kontaktu s přáteli a rodinou, ale také zdravotní péči a stravu „pod jednou střechou“.

Jak je známo, v České republice dochází ke stárnutí populace, neboť lidé se v dnešní době dožívají vyššího věku než v minulosti. Počet zařízení všech sociálních služeb se pohybuje okolo 3 tisíc, avšak jsou v něm zahrnuty nejen domovy důchodců, ale i sociální poradny, nízkoprahová zařízení, azylové domy či stacionáře. Samotných domovů pro seniory je okolo 480 a jejich kapacita je přibližně 37 500 uživatelů. Umístění do domova je však v některých městech až poslední možnost využití sociálních služeb, neboť se stává, že poptávka převyšuje nabídku. Stát se však snaží podporovat všechny seniory, kteří jsou v důsledku nepříznivého zdravotního stavu odkázáni na pomoc druhých, a to příspěvkem na péči. Sjednocením zákona o sociálních službách z roku 2006 je situace například o příspěvku na péči přehlednější, avšak je stále co vylepšovat, hlavně z hlediska administrativy. Také statistické údaje a analýzy, potřebné pro srovnání jednotlivých organizací či služeb jsou v tomto odvětví nedostačující a zastaralé.

Cílem práce bylo v teoretické části rozebrat problematiku financování sociálních služeb. V úvodu jsem analyzovala sociální politiku a rozdělení sociálních služeb. Také jsem se zaměřila na poskytovatele služeb, především na příspěvkovou organizaci, která se váže k mé praktické části. Další kapitolou je samotné financování sociálních služeb, které se skládá z několika zdrojů.

V praktické části jsem charakterizovala Domov Sosna a služby, které poskytuje. Analyzovala jsem aktiva a pasiva organizace, náklady a výnosy. Zaměřila jsem se také na zdroje financování domova, včetně dotací, příspěvku na péči a dalších prostředků.

Cílem práce je posouzení hospodaření Domova Sosna a zjištění finanční situace příspěvkové organizace včetně návrhu na zlepšení dosavadní situace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ POLITIKA A SLUŽBY

Mezi nejdůležitější oblasti státní politiky patří bez pochyb politika sociální, pomocí které jsou uskutečněna základní práva občanů. Jelikož je vysvětlení samotného pojmu sociální politika obtížné, je také přístup k řešení sociálních problémů rozdílný napříč historickým vývojem lidstva.

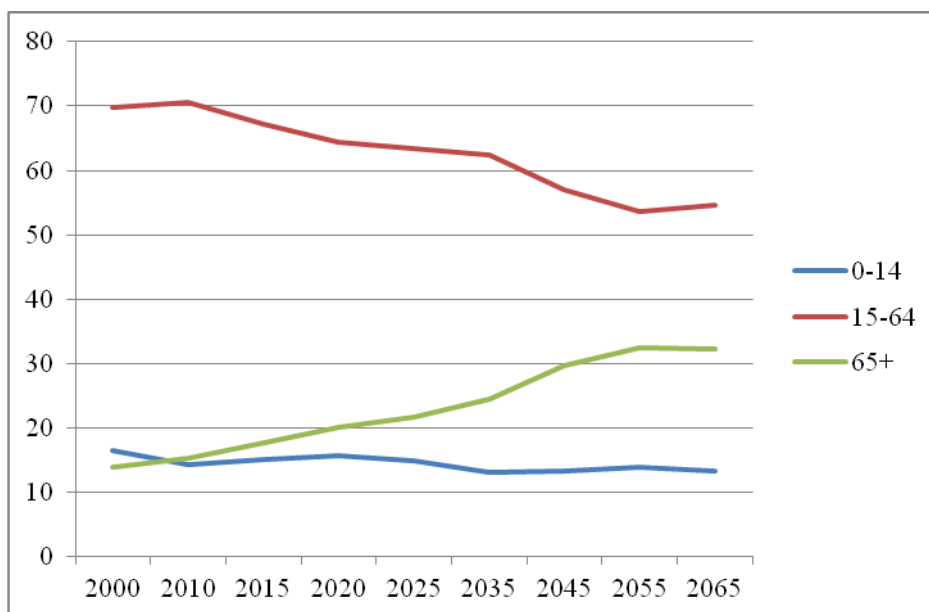
1.1 Sociální politika

Potřeba nejen sociální, ale i zdravotní péče je v České republice neustále aktuální. Z důvodu stárnutí populace a zvyšování se věku obyvatel je potřeba zabezpečit pro tyto obyvatele kvalitní a dostupnou péči v období, kdy nejsou sami schopni se o sebe postarat.

Podle statistických prognóz České republiky by se měl podíl osob starších 65 let prakticky zvyšovat. Nyní představují necelých 16 procent, za 20 let už by to mohla být skoro čtvrtina a za půl století už třetina společnosti. Nejvíce osob v seniorském věku lze očekávat těsně před rokem 2060, kdy může překročit 3 miliony osob, tedy o 841 tisíc více v porovnání se stavem k počátku loňského roku (2,167 milionu osob). (Český statistický úřad, 2012)

Obecně můžeme říci, že v tomto hraje významnou roli sociální politika státu. Sociální politika je široký pojem a zahrnuje celou škálu sektorů, kterými se zabývá (např.: politika sociálního zabezpečení, rodinná politika, politika zaměstnanosti, zdravotní politika, atd.)

Podle Krebse (2005) nelze sociální politiku jednoznačně vymezit definicí, neboť ji lze chápat velice různě. Jedná se o politiku, která se především orientuje k člověku samotnému, k rozvoji jeho osobnosti a zkvalitnění jeho života. Sociální politika je složitý systém s mnoha vazbami na ostatní prvky společenského systému. Samozřejmě je nutno dodat, že je specifická pro každý stát a dobu, ale vždy jí sblíží určité společné znaky.

Obr. 1 Vývoj složení obyvatelstva ČR podle věkových skupin 2000-2065
(zpracováno podle ČSÚ)

Předchozí graf zřetelně poukazuje na celkový vývoj složení obyvatelstva během let 2000 - 2065. Během těchto let dojde k zvyšování věkové hranice 15 - 64 let a mírně také u věkové skupiny 65+, což povede k celkovému stárnutí obyvatel ČR.

1.2 Sociální služby

Tato kapitola se zabývá především sociálními službami, které upravuje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Během několika let prošla sociální oblast přeměnou. Podle Malíkové (2011) přešla odpovědnost za sociální služby z pozice státu také na jednotlivce, obce, kraje či občanské společnosti. Každý z těchto subjektů má stanoveny nějaké úkoly, kterými by měl přispět k péči o seniory.

Podle zákona č. 108/2006 Sb. se sociální službou rozumí činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, [b.r.]

Cílem služeb je především:

- podpora rozvoje nebo přinejmenším zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního původního prostředí, obnovení nebo zachování životního stylu;
- rozvoj schopností a umožnění pokud možno vést samostatný život;
- snaha o zmírnění či snížení sociálních a zdravotních rizik. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, [b.r.]

1.2.1 Dělení sociálních služeb

Základní druhy a formy sociálních služeb podle zákona č. 108/2006:

- a) sociální poradenství;
- b) služby sociální péče;
- c) služby sociální prevence.

Zařízení pro poskytování sociálních služeb:

- a) centra denních služeb;
- b) denní stacionáře;
- c) týdenní stacionáře;
- d) domovy pro osoby se zdravotním postižením;
- e) domovy pro seniory;
- f) domovy se zvláštním režimem;
- g) chráněné bydlení;
- h) azylové domy;
- i) domy na půl cesty;
- j) zařízení pro krizovou pomoc;
- k) nízkoprahová denní centra;
- l) nízkoprahová zařízení pro děti a mládež;
- m) noclehárny;
- n) terapeutické komunity;
- o) sociální poradny;
- p) sociálně terapeutické dílny;

- q) centra sociálně rehabilitačních služeb;
- r) pracoviště rané péče;
- s) intervenční centra;
- t) zařízení následné péče. (Česko, zákon č. 108/2006 Sb.)

1.2.2 Formy poskytování sociálních služeb

Rozlišujeme tři typy poskytovaných sociálních služeb, mezi které řadíme služby pobytové, terénní a ambulantní. Podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 má každá z nich určitou specifikaci.

- Pod názvem pobytových služeb jsou všechny služby spojené s ubytováním, nejčastěji tedy domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem aj.
- Ambulantními službami se rozumí služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování. Zpravidla se jedná o denní stacionáře.
- Služby, které jsou poskytovány osobě v přirozeném prostředí, ve kterém žije, jsou pak služby terénní, nejčastěji tedy pečovatelská služba nebo osobní asistence. (Česko, zákon č. 108/2006 Sb.)

1.2.3 Rozdělení sociálních služeb dle zákona

V zákoně č. 108/2006, Sb. o sociálních službách jsou sociální služby rozděleny do tří celků:

- sociální poradenství;
- služby sociální péče;
- služby sociální prevence.

Služby sociální péče

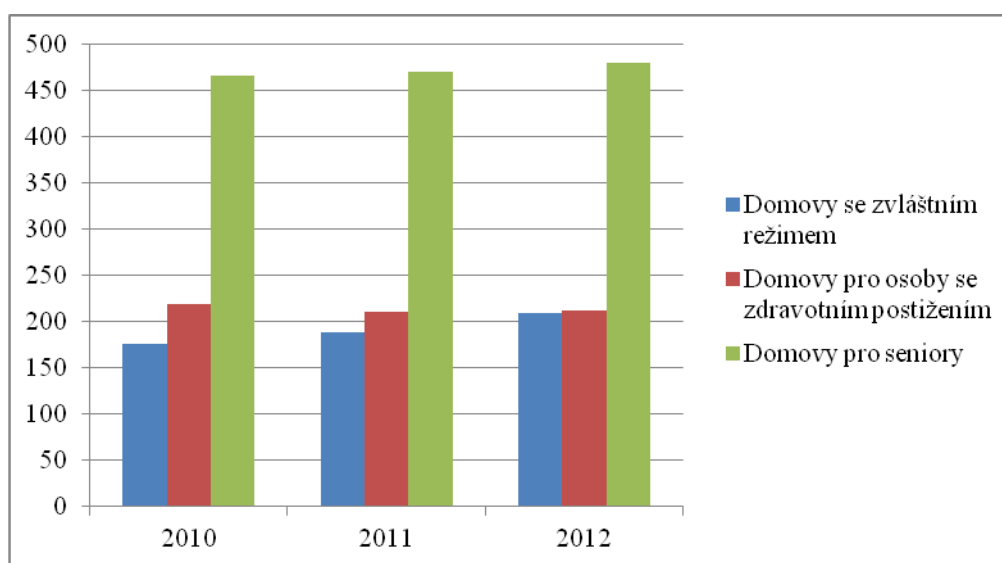
Podporují fyzickou a psychickou soběstačnost, snaží se o co největší zapojení člověka do běžného života, popřípadě zajištění důstojného prostředí a zacházení

- Osobní asistence - služba, která je poskytována hlavně osobám se sníženou soběstačností, kteří vyžadují pomoc jiné osoby. Zpravidla se jedná o pomoc seniorům nebo osobám se zdravotním postižením. Rozdíl oproti pečovatelské službě je v tom, že tato služba je poskytována bez časového omezení, tudíž nepřetržitě.
- Pečovatelská služba - služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost nebo také rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Tato služba je poskytována ve vymezeném čase.
- Odlehčovací služby - jedná se především o službu poskytovanou pečujícími osobám, většinou rodinným příslušníkům, aby oni sami měli dostatek času pro svůj odpočinek. Na dohodnutou dobu převezmou pracovníci zařízení péči o osobu se sníženou soběstačností.
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením - poskytnutí pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost, včetně pravidelné pomoci a komplexní péče o osoby. Domovy jsou v provozu celoročně.
- Domovy pro seniory - poskytnutí pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku. Tato služba je obvykle určena pro osoby, které nemohou setrvat ve svém přirozeném sociálním prostředí.
- Domovy se zvláštním režimem - odlišnost tohoto zařízení od výše zmíněných domovů spočívá v tom, že jsou zohledněny zvláštní potřeby osob s duševními nemocemi (např. Alzheimerova nemoc, stařecká demence) a osob závislými na návykových látkách. Ve většině případů jsou k dispozici oba dva druhy služeb jak domov pro seniory, tak domov se zvláštním režimem.
- Tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, chráněné bydlení, sociální služby ve zdravotnických zařízeních ústavní péče. (Česko, zákon č. 108/2006)

Tab. 1 Počet a kapacita domovů pro seniory, osoby se zdravotním postižením a zvláštním režimem v ČR, 2010-2012 (zpracováno podle MPSV)

Druh zařízení	2010		2011		2012	
	počet	kapacita	počet	kapacita	počet	kapacita
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	219	14 396	211	13 978	212	13 820
Domovy pro seniory	466	37 818	471	37 616	480	37 477
Domovy se zvláštním režimem	176	8 822	189	9 727	210	10 740

Z tabulky je patrné, že během let 2010 - 2012 dochází ke zvyšování počtu domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem, naopak domovy pro zdravotně postižené snižují v České republice svou kapacitu i počet zařízení. V roce 2012 jich je 212. Celkově můžeme říci, že převládají počtem i kapacitou domovy pro seniory.

Obr. 2 Počet domovů pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením a zvláštním režimem v ČR, 2010-2012

Obrázek 2 znázorňuje převahu domovů pro seniory nad domovy pro zdravotně postižené a domovy se zvláštním režimem. Počet domovů se zvláštním režimem (modře vyznačené) má rostoucí charakter, naopak pro zdravotně postižené množství zařízení klesá.

1.3 Poskytovatelé sociálních služeb

- Obce a kraje - snaží se vytvářet přijatelné podmínky pro rozvoj sociálních služeb, především jsou často sami zřizovatelem organizací poskytující sociální služby.
- Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí - nyní je zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, [b.r.a])

1.3.1 Neziskové organizace

Nejlépe vystihuje definici o neziskové organizaci zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu. Podle ní je neziskovou organizací právnická osoba, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání či vytváření zisku.

Podle Boukala a Vávrové (2007) jsou neziskové organizace měřítkem rozvinutosti společnosti. Tyto organizace netvoří zisk k přerozdělování mezi vlastníky, zároveň zisk mohou tvořit, avšak ten musí být vložen zpět k plnění cílů a rozvoji celé organizace.

Typy neziskových organizací:

- obecně prospěšné společnosti;
- občanská sdružení včetně odborových organizací;
- státem uznávané církve, náboženské společnosti a účelové zařízení církve;
- nadace a nadační fondy;
- zájmová sdružení právnických osob;
- politické strany a hnutí;
- příspěvkové organizace;
- státní fondy;
- další organizace stanovené zvláštním zákonem.

Boukal a Vávrová (2007) se zabírají neziskovou organizací i z pohledu právního a vymezují ji jako organizaci, která není státní, není komerční ani soukromá.

Většina neziskových organizací se snaží o naplnění svého poslání, vykonávání činnosti a fungování, k tomu všemu jsou zapotřebí, v téměř všech případech, peníze. Mnohokrát oblast finančního řízení tyto organizace podceňují, avšak je nejvíce pozorována ze strany veřejnosti, veřejné správy a podnikatelského sektoru.

Zejména financování je velmi specifická pro neziskové organizace, na rozdíl od podnikání. Hlavní odlišností jsou zdroje peněžních prostředků a jejich míra přílivu. Neziskové organizace jsou závislé především na dotacích, grantech a darech až poté na příjmech z prodeje především služeb popř. vlastních výrobků. Rozdílem oproti podnikání je také statistika a predikce, neboť u neziskového sektoru jsou tyto informace minimální. Podnikatelé jsou schopni odhadnout své příjmy na základě minulých let nebo módních trendů, u neziskových organizací záleží na mnoha faktorech: politika, změny nařízení úřadů, konkurence, atd. (Šedivý, Marek a Olga Medlíková, 2011, s. 83 - 86)

Příspěvková organizace

Podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů zřizuje příspěvkové organizace územní samosprávný celek pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Příspěvková organizace je právnickou osobou veřejného práva zřízenou k plnění úkolů ve veřejném zájmu, jsou tedy veřejnoprávními neziskovými organizacemi.

Zakladatel příspěvkových organizací je zakládá s jasným, přesně vymezeným předmětem jejich činnosti. Jejich zakladatel je také zodpovědný za jmenování statutárních orgánů organizace a také vybavení dostatečným majetkem. Všechny práva, povinnosti, ale hlavně způsob hospodaření by měl být uveden ve zřizovací listině příspěvkové organizace. (Máče, 2006, s. 125 - 126)

2 FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Financování sociálních služeb je zpravidla více zdrojové. Malíková (2011) poznamenává, že mezi samostatným financováním jednotlivých druhů poskytovaných služeb existují samozřejmě rozdíly, které se odvíjí od zřizovatele a druhu poskytované služby. Mezi hlavní zdroje sociálních služeb patří:

- státní dotace a granty;
- dotace ze strukturálních fondů;
- příspěvek zřizovatele;
- příjmy od uživatelů služeb;
- příspěvky na péči;
- příjmy ze zdravotních pojišťoven;
- příspěvky samosprávných celků;
- dary;
- vedlejší hospodářská, případně mimořádná činnost.

Příspěvková organizace dále hospodaří s poskytnutými dotacemi z rozpočtu Regionální rady regionu s dotacemi na programy spolufinancované z rozpočtu Evropské unie. Tyto dotace mohou být poskytnuty na provozní i investiční výdaje. (Česko, zákon č. 250/2000 Sb.)

2.1 Dotace

Samotný pojem dotace je charakterizován jako nenávratné financování určitého programu, projektu nebo činnosti, které je uchazeči přiznáno po splnění předem stanovených podmínek. Dotace se poskytují z veřejných rozpočtů, kam patří státní rozpočet, rozpočty územních samosprávných celků, dále sem patří dotace ze státních fondů, ale také ze zahraničí prostřednictvím Národního fondu nebo z prostředků Evropského společenství a z veřejných rozpočtů cizího státu.

Dotace bývá poskytována nenávratnou formou, a její udělení je předem vázáno na splnění určitých podmínek. K určitému datu musí dojít k vyúčtování poskytnuté dotace. Pokud je však prokázáno nedodržení některé z podmínek a především splnění účelnosti, musí být dotace zpětně vrácena. V praxi jsou dotace rozděleny na investiční a neinvestiční. Mezi investiční řadíme pořízení dlouhodobého majetku, neinvestiční jsou dotace na provoz. (Účetní kavárna: Dotace, granty a příspěvky poskytované nevýdělečným organizacím, © 2014)

Z poskytnuté dotace MPSV lze hradit jak osobní náklady, tak náklady na provoz:

- osobní náklady – náklady na zaměstnance zajišťující činnost zařízení nebo poskytující služby včetně odvodů sociálního a zdravotního pojištění;
- náklady na provoz – tyto náklady musí být potřebné k provozu zařízení a musí být evidovány a doloženy. (Ministerstvo práce a sociálních věcí [b.r.b])

Podle právní úpravy ČR mohou subjekty, které poskytují sociální služby žádat MPSV o poskytnutí dotace. Dotace jsou přiděleny až po obdržení výsledku z tzv. dotačního řízení, které je uzavřeno rozhodnutím ministra práce a sociálních věcí. Výsledek závisí hlavně na projektu, který je předložen žadatelem o dotaci, dále na spolehlivosti a dosavadních výsledcích a také na potřebnosti, aktuálnosti a celkové finanční náročnosti daného projektu. Poskytovatelé sociálních služeb musí žádat o dotace každý rok, i když se jedná o dlouhodobé projekty. Z tohoto hlediska není tento systém optimální. (Tomeš a kol., 2002)

Poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru, jsou poskytovány dotace na financování běžných výdajů, souvisejících s jejich činností.

a) Dotace ze státního rozpočtu na podporu poskytování služeb sociální péče a služeb sociální prevence na území kraje prostřednictvím rozpočtu kraje:

Malíková (2011) podotýká, že se jedná o tzv. nenárokové dotace. To znamená, že i když o dotaci může požádat každý registrovaný poskytovatel sociálních služeb, na státní dotaci nevzniká ani získanou registrací právní nárok. Žádost je poskytována prostřednictvím rozpočtu kraje, ten jí však předkládá ministerstvu.

Podmínkami pro zajištění dotace je střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, který obsahuje ekonomickou analýzu a dostatek finančních prostředků, ze kterých lze následně tuto dotaci vyplácet. Při posuzování žádosti je důležitá také potřebnost poskytované služby a kapacita zařízení.

Podíl na stanovení výsledné částky dotace má: zohlednění výdajů v rámci státního rozpočtu, zpracovaný střednědobý plán rozvoje služeb, objem finančních prostředků podle vydaných rozhodnutí na péči, počet registrovaných poskytovatelů sociálních služeb a předpokládaná finanční náročnost konkrétní sociální služby.

b) Dotace ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb:

Účelové dotace jsou poskytovány prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) všem registrovaným poskytovatelům nebo územním samosprávným celkům s celostátním nebo nadregionálním působením. Tato dotace může být využita i v případě mimořádných situací.

c) Dotace z rozpočtu krajů a obcí:

Účelové dotace mohou být poskytnuty také od obce nebo kraje z jejich rozpočtu k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociálních služeb. (Malíková, 2011, s. 60)

2.1.1 Program podpory

1) Program podpory A:

Jak uvádí MPSV jedná se o podporu poskytování sociálních služeb, které mají místní nebo regionální charakter, poskytovaných uživatelům služeb v souladu s místními či regionálními potřebami (§101 zákon o sociálních službách).

2) Program podpory B:

Pojednává o podpoře sociálních služeb, které mají celostátní či nadregionální charakter (§104 zákon o sociálních službách). Služby jsou prováděny v národním měřítku (musí přesahovat území minimálně 3 sousedících krajů) a jsou poskytovány cílové skupině. (Ministerstvo práce a sociálních věcí [b.r.b])

2.2 Příspěvek zřizovatele

Pro financování příspěvkových organizací je využíván také příspěvek z rozpočtu zřizovatele této organizace. Tento příspěvek je určen také účelově, především na pokrytí provozních nákladů. Rozdíl mezi dotací a příspěvkem je ten, že příspěvková organizace má na příspěvek nárok, naopak dotace je nenároková. Podle zákona č. 218/2000 Sb., sám zřizovatel odpovídá za to, že příspěvková organizace musí mít vyrovnané hospodaření. Výše příspěvku se odvíjí od peněžních prostředků, které příspěvková organizace získá ze své hlavní činnosti a jak použije své peněžní fondy. Pokud nastane situace, kdy vlastní příjmy z hlavní činnosti příspěvkové organizace jsou vyšší než její náklady, určí zřizovatel odvod z provozu, aby i takto bylo hospodaření vyrovnané. (Česko, zákon č. 218/2000 Sb.)

2.3 Příspěvek na péči

Tento příspěvek je poskytován osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci. Všechny náklady spojené s příspěvkem na péči jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Z příspěvku, který je žádajícím osobám poskytnut si hradí pomoc, kterou si na základě svého rozhodnutí vyberou. Jedná se buď o osobu blízkou, asistenta sociální péče, registrovaného poskytovatele sociálních služeb nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. (Integrovaný portál MPSV, [b.r.]

Podle zákona č. 108/2006 Sb., má nárok na příspěvek osoba starší jednoho roku a zároveň o udělení tohoto příspěvku rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností. Vždy se jedná o osobu, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti. Podle počtu základních životních potřeb, které daná osoba není schopna sama, bez cizí pomoci vykonávat, jsou rozděleny jednotlivé stupně závislosti.

Při posuzování stupně závislosti osoby se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost (péče o domácnost se neposuzuje u osob do 18 let).

2.3.1 Výše příspěvku na péči

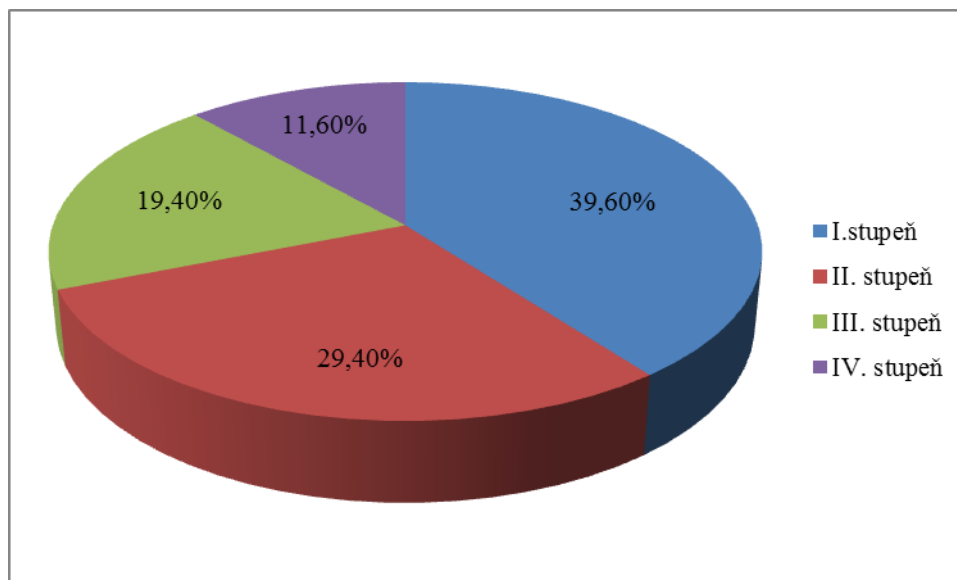
Výše příspěvku na péči pro osoby *do 18 let věku* činí za kalendářní měsíc:

- a) 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- b) 6 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- c) 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
- d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost)

Výše příspěvku na péči pro osoby *starší 18 let* činí za kalendářní měsíc:

- a) 800 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost)
- b) 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost)
- c) 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost)
- d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost) (Integrovaný portál MPSV, [b.r.]

Řízení o přiznání příspěvku na péči je prováděno prostřednictvím ministerstva. Příspěvek na péči je poté vyplácen měsíčně, a to v kalendářním měsíci, za který náleží. (Integrovaný portál MPSV, [b.r.]

Obr. 3 *Struktura příjemců příspěvku na péči v ČR, 2009*

Z obrázku struktury příjemců příspěvku na péči v České republice (2009) je patrné, že nejvíce je přispíváno osobám s I. stupněm závislosti na pomoci druhé osoby, naopak nejméně se vyskytuje příspěvků s IV. stupněm.

2.4 Příjmy ze zdravotních pojišťoven

V České republice mají na financování celého zdravotnictví největší vliv zdravotní pojišťovny. Momentálně zde působí 7 pojišťoven. Největší z nich je Všeobecná zdravotní pojišťovna, dále se pak jedná o tzv. zaměstnanecké pojišťovny: Vojenská zdravotní pojišťovna České republiky, Česká průmyslová zdravotní pojišťovna, Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví, Zaměstnanecká pojišťovna Škoda, Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra ČR a Revírní bratrská pokladna, zdravotní pojišťovna. Každý občan ČR musí být povinně pojištěn u některé z uvedených pojišťoven. (Ministerstvo zdravotnictví, © 2010)

Jak uvádí Zlámal (2005) ve své knize, v České republice probíhá financování zdravotní péče na základě tzv. dohodovacího řízení, které se stanovuje vždy na následující období (čtvrtletí). Předmětem vyjednávání je poskytnutí financí podle jednotlivých výdajových fondů, a to mezi zástupci Všeobecné zdravotní pojišťovny a, ostatními zdravotními pojišťovnami a také zástupci České lékařské komory. Výsledek jednání je poté uveřejněn ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví ČR. Na základě smluvních vztahů mezi zdravotní pojišťovnou a zdravotním zařízením, probíhají všechny účetní operace buď za měsíc, nebo čtvrtletí.

Financování je pak zajištěno ze základního fondu zdravotního pojištění, ten je tvořen z příjmů pojistného a hlavně z příjmů pojistného, které hradí za pojištěnce stát (podle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění se jedná například o důchodce, ženy na mateřské, mladistvé, atd.). (Zlámal J., Bellová J., 2005, s. 64 - 65)

2.5 Dary

Dary mohou být jak peněžní, tak movité, které jsou věnovány fyzickou nebo právnickou osobou, může se také jednat o sponzorský dar či výtěžek ze sbírky. Jelikož bývá sponzor částečně zvýhodněn při placení daně, je rozsah sponzorství státem regulován.

V případě poskytnutí nepeněžního daru se jedná o dlouhodobý majetek včetně drobného majetku nebo zásob. Pokud se jedná o dar peněžní, může být poskytnut bez účelu poskytnutí (neúčelový peněžní dar), v případě účelově vázaného daru známe účel použití a také jakým způsobem mohou být obdarovaným čerpány finanční prostředky. (Města a obce profí, © 1997 – 2014)

2.6 Vedlejší činnost

Organizace si sama prostřednictvím podnikatelských činností zajišťuje peněžní prostředky ke své činnosti. Může se jednat o pronájem budov ve vlastnictví příspěvkové organizace, zejména volných prostor v samotném zařízení. Většinou se jedná o takové činnosti, které zlepšují kvalitu služeb a zvyšují komfort klientů: kadeřnictví, obchod nebo bufet. Dále se může jednat o prodej vlastního zboží, např. chráněné dílny nebo prodej stravy cizím strávníkům, atd.

Jednou z možností je i využití nehmotného majetku. Výměnou za poplatek propůjčí organizace své jméno nějakému podnikatelskému subjektu a určitá částka z prodeje daného výrobku jde na dobročinné účely organizace. (Boukal, Vávrová, 2007, s. 41 - 42)

3 ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ VELIČINY

V rozvaze jsou zaznamenány veškerá aktiva, pasiva a vlastní kapitál či jmění organizace v určitém časovém okamžiku. V podstatě se jedná o celkový finanční přehled k určitému datu. Výkaz zisku a ztrát podrobně popisuje výnosy a náklady během účetního období, které obvykle trvá 1 rok. Finanční výkazy poskytují také podrobné údaje jak o složení organizace, účetních metodách, tak o finanční struktuře. Pokud jsou všechny zmiňované výkazy zkontrolovány a vyhodnoceny externími pracovníky nebo nezávislou účetní firmou, nazýváme tento proces jako audit finančních výkazů. (Cleverley W. a Cleverley J., 2011)

3.1 Majetek

Každý podnik, zařízení či organizace potřebuje ke své činnosti majetek. Tento majetek bývá kryt, buď vlastními, nebo cizími zdroji. Rozlišujeme výrobní a finanční kapitál.

Jak uvádí Zlámal (2005), výrobním kapitálem se rozumí ty hodnoty, které byly vytvořeny za tím účelem, aby se znovu podílely na tvorbě jiných hodnot (stroje, přístroje, zařízení, budovy, atd.) Na druhé straně finanční prostředky tvoří finanční kapitál, jedná se o úvěry, úspory nebo cenné papíry aj. Tyto prostředky pak vytváří finance potřebné k nabytí dalšího majetku.

Majetkem celého podniku či organizace je souhrn věcí, peněz, pohledávek a jiných majetkových hodnot, které vlastní a slouží k jeho činnosti. (Synek M., 2006, s. 119)

Všechna sociální zařízení jsou vybavena majetkem, který je potřebný k jejich činnosti. Věcný majetek se dělí do dvou velkých skupin, jedná se o:

- Dlouhodobý majetek - nazývaný také stálá aktiva. Slouží uživateli po dobu delší než jeden rok. Dlouhodobým majetkem nazýváme takové věci, které nemění svoji podobu a tvar a dochází v průběhu doby používání k jeho opotřebení. Jedná se o budovy, zařízení, auta, pozemky, software, atd. Dlouhodobý majetek dále dělíme na dlouhodobý nehmotný, hmotný a finanční majetek. (Zlámal J., Bellová J., 2005, s. 91 – 96; Synek M., 2006, s. 119)
- Oběžný majetek - představuje především krátkodobý majetek, který je neustále v pohybu a mění své formy. Zahrnuje zásoby, pohledávky a krátkodobý finanční majetek. (Zlámal J., Bellová J., 2005, s. 91 - 96)

3.2 Zdroje kapitálu

U neziskové organizace převažuje, ve většině případů, vlastní kapitál nad tím cizím.

Vlastní kapitál se skládá z:

- vlastního jmění;
- fondů;
- výsledku hospodaření (viz 3.2.1).

Vlastní jmění zahrnuje hodnotu vlastních zdrojů majetku. Jedná se buď o hodnotu vkladu zakladatele organizace. Jsou v ní obsaženy i dotace, které byly poskytnuty na pořízení dlouhodobého nehmotného či hmotného majetku. Účelově vytvořené zdroje ze zisku nebo bezúplatně přijaté dary jsou obsaženy ve fondech organizace.

O využívání cizích zdrojů u neziskové organizace může pouze spekulovat, neboť v České republice se tato možnost objevuje pouze teoreticky. Jak uvádí Boukal a Vávrová (2007) věřitelé nenacházejí dostatečné záruky pro své půjčky právě u neziskových organizací. Proto je financování cizím kapitálem velmi rizikové a nedoporučuje se.

3.2.1 Výsledek hospodaření

Výsledek hospodaření je součástí vlastního kapitálu podniku. Podmínkou pro trvání podniku je především dosahování zisku. (Paseková M., 2008, s. 202)

Hospodářským výsledkem se rozumí rozdíl mezi celkovými výnosy a náklady za určité období. Výsledek hospodaření je vykazován ve třech položkách:

- *výsledek hospodaření* - jedná se o výsledek hospodaření vykázaný k rozvahovému dni za běžné účetní období;
- *výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení* - v tomto případě jde o výsledek hospodaření z minulého účetního období;
- *nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let* - zde jsou nevypořádané výsledky hospodaření organizace za minulé účetní období. (Zlámal J., Bellová J., 2005, 112 – 113)

Jelikož se jedná o příspěvkové organizace zřizované buď organizačními celky státu, nebo územními samosprávnými celky, je rozdělování hospodářského výsledku upraveno zákonem. V případě druhém se jedná o zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Povinností příspěvkové organizace je rozdělení výsledku hospodaření na výsledek hospodaření za hlavní a vedlejší činnost.

V zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, je uvedeno, že pokud příspěvková organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může jej použít jen ve prospěch své hlavní činnosti, avšak zřizovatel může organizaci povolit jiné využití tohoto zdroje.

Na základě zlepšeného výsledku hospodaření se po schválení zřizovatelem vytváří rezervní fond, který je upraven a snížen o převody do fondu odměn. Fond odměn je vytvářen pouze ze zlepšeného výsledku hospodaření.

Jestliže skutečné výnosy s přijatým provozním příspěvkem jsou větší, než provozní náklady organizace dochází k vytvoření lepšího hospodářského výsledku. (Účetní kavárna: Rozdělování výsledku hospodaření a rezervní fond příspěvkových organizací, © 2014, Merlíčková Růžičková, Růžena, 2011, s. 37 - 40)

3.3 Náklady a výdaje

Náklady bývají představovány zejména ve finančním účetnictví jako úbytek ekonomického prospěchu, což se projevuje snížením aktiv nebo přírůstkem závazků a také tím dochází ke snižování vlastního kapitálu. (Král B., 2010, s. 47)

Nynější nastavení systému financování sociálních služeb obsahuje prvky centrálního administrativně direktivního charakteru řízení. Tyto složky potlačují rozvoj sociálních služeb a brání v iniciativě obcí či nestátních neziskových organizací. Srovnávat data a analyzovat sociální sféru je prakticky velmi náročné vzhledem k tomu, že chybí nebo nejsou přístupné potřebné statistické údaje. (Průša, 2003, s. 70 - 80)

Jak uvádí Paseková (2008) výdaj představuje jakékoli vynaložení peněz. Většinou časově nesouvisí s nákladem.

Z celkových výdajů na sociální služby je jasné, že se změnil poměr financí, které přispívá a stát a občan neboli klient. V dřívějších dobách převyšovaly peněžní prostředky státu, avšak v dnešní době se vztah obrátil a podíl občana se výrazně zvýšil. Průměrná výše prostředků, které hradí klient je však různá podle typu zařízení nebo poskytovaných služeb.

Při porovnání průměrných neinvestičních výdajů v domovech pro seniory a ústavech sociální péče je zřejmé, že převažují výdaje na klienta v ústavech sociální péče pro zdravotně postižené oproti domovům pro seniory. Největší podíl na těchto výdajích mají mzdové náklady a s nimi související náklady na odvody, tento fakt je způsobem tím, že na 1 klienta v domovech připadá větší podíl pracovníků.

Za zmínku také stojí fakt, že ačkoli v několika realizovaných studiích jsou navrhovány a naznačeny změny financování celého systému, k výraznějším změnám doposud nedošlo.

Průměrné neinvestiční výdaje jsou také závislé na zřizovateli zařízení. Pokud je jím obec (město) z ukazatelů vyplývá, že tyto výdaje jsou větší, než když je zřizovatelem krajský úřad. Tento rozdíl je především způsoben ve výši provozních nákladů a obsahu nakupovaných služeb. (Průša, 2003, s. 70 - 75)

Tab. 2 Náklady na pobytové sociální služby a příjmy z úhrad, 2010-2012

(zpracováno podle MPSV)

Rok	Sociální služba	Průměrné neinvestiční výdaje na 1 místo a rok v tis. Kč	Průměrná úhrada od obyvatele ročně v tis. Kč	Podíl úhrady na výši nákladů na 1 místo a rok v %
2010	Domovy pro seniory	260	137	52,7%
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	344	148	43,0%
	Domovy se zvláštním režimem	305	153	50,2%
2011	Domovy pro seniory	253	140	55,3%
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	339	151	44,5%
	Domovy se zvláštním režimem	254	149	58,7%
2012	Domovy pro seniory	260	144	55,4%
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	345	150	43,5%
	Domovy se zvláštním režimem	294	151	51,4%

Průměrné výdaje a úhrady od uživatelů nám ukazuje tabulka 2. Výdaje se během let 2010 - 2012 výrazně neliší v rámci jednotlivých služeb. U domova pro seniory se pohybují okolo 260 tisíc korun a jsou tak ze tří zmiňovaných služeb nejnižší, naopak nejvyšší výdaje jsou pozorovány u domovů se zdravotním postižením, v roce 2012 kolem 345 tisíc korun. I úhrady od samotných klientů se příliš neliší a představují většinou polovinu z celkových nákladů.

3.4 Výnosy a příjmy

Výnosy se spolu s náklady zachycují na výsledkových účtech a jsou významným ukazatelem z hlediska výsledku hospodaření. (Paseková M., 2008, s. 214)

Jak poznamenává Máče (2006), výnosy by měly být uznány až v tom okamžiku, v kterém dochází k ukončení výtěžkového procesu. Tento průběh je ukončen tehdy, sotva potom, co dojde k vynaložení nezbytných nákladů nebo pokud mohou být náklady oceněny.

Každý podnik či jiné zařízení na straně jedné vynakládá náklady potřebné ke své činnosti, proto i na druhé straně musí být jeho činnost vyvážena výnosy. Aby došlo k pokrytí nákladů ekonomického subjektu, měly by být výnosy alespoň na stejné úrovni. Avšak úsilí podniku či organizace by mělo být vedeno k trvalému kladnému výsledku hospodaření. (Zlámal J., Bellová J., 2005, s. 111 - 112)

Příjmy ekonomických subjektů jsou představovány zejména přírůstky peněžních prostředků, nejčastěji ve formě hotovosti nebo na účet. (Synek M., 2006, s. 446)

3.5 Analýza financování

U finanční analýzy dochází ke komplexnímu zhodnocení finanční situace daného podniku či organizace. Ke zdrojům potřebných dat slouží především účetní výkazy podniku, výroční zprávy, statistiky, atd.

U jednotlivých dostupných údajů sledujeme ne jedné straně absolutní změny ukazatelů a na druhé procentní změny. Analýza absolutních ukazatelů obsahuje horizontální a vertikální analýzu.

Při horizontální analýze se zabýváme porovnáním změn položek jednotlivých výkazů v časové posloupnosti, a to jak v absolutní, tak relativní výši.

Vertikální analýza se zakládá na vyjádření dílčích položek účetních výkazů jako procentního podílu ke zvolené základně (100%). (Knápková A., Pavelková D., Šteker K., 2013, s. 68)

SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Z hlediska demografického vývoje České republiky je patrné, že obyvatelé stárnou a proto je potřeba věnovat se sociálnímu zabezpečení občanů se sníženou schopností postarat se o sebe z důvodu vyššího věku nebo nemoci. Prostřednictvím sociálních služeb je zajištěna pomoc osobám, mezi kterou patří zdravotní péče, stravování a ubytování v zařízeních. Sociální služby jsou rozděleny na mnoho oblastí. Můžeme je dělit podle formy poskytování služby, zařízení, které služby poskytují nebo také zřizovatele, kterým může být kraj, obec či nestátní nezisková organizace. Avšak pokud se jedná o příspěvkovou organizaci je zřizovatelem stát, kraj nebo obec. Je zřízena především za účelem plnění služby občanům, neboli veřejné služby.

Činnost organizace je rozdělena na hlavní a vedlejší. Hlavní činnost je služba, za jejímž účelem byla zřízena, vedlejší činnost je podobně zaměřena jako hlavní, avšak může z ní příspěvková organizace vytvářet zisk.

Financování sociálních služeb je zpravidla vícezdrojové a zahrnuje dotace, příspěvek od zřizovatele, příspěvek na péči, příjmy od uživatelů, příjmy ze zdravotních pojišťoven, dary a příjmy z vedlejší hospodářské činnosti organizace.

Dotace bývá poskytována nenávratnou formou na konkrétně vypracovaný projekt či program, a její udělení je předem vázáno na splnění určitých podmínek. Sociální služby čerpají dotace především z veřejného rozpočtu od Ministerstva práce a sociálních věcí a dále příspěvek samotného zřizovatele zařízení.

Významným zdrojem je také příspěvek na péči, který je poskytován osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tento příspěvek je rozdělen na 4 stupně, podle počtu základních životních potřeb, které daná osoba není schopna sama, bez cizí pomoci vykonávat. Náklady s ním spojené jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Součástí hospodaření organizace jsou také náklady a výdaje spojené s péčí o uživatele zařízení. V porovnání s minulými roky se obrátil poměr celkových výdajů, dříve na sociální služby přispíval převážně stát, v nynější době si z velké části musí služby hradit sám klient. Největší podíl na výdajích mají především mzdové náklady a náklady na odvody s ním spojené. Takto vysoké mzdové náklady jsou způsobené převážně z péče o klienty, kdy na jednoho klienta připadá větší množství samotných pracovníků.

Při posuzování hospodaření organizace musíme brát v úvahu jak aktiva, tak pasiva. Aktiva jsou dlouhodobý nebo oběžný majetek, který instituce vlastní. Pasiva jsou zdroje kapitálu, zdroje krytí aktiv. Pokud organizace vykazuje zisk, jedná se o rozdíl mezi výnosy a náklady. Při analyzování je pak použita horizontální a vertikální analýza rozvahy a výkazu zisku a ztrát.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SOCIÁLNÍ SLUŽBY MĚSTA TŘINCE, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE - DOMOV SOSNA

Pro praktickou část práce, jsem si jako příklad sociálních služeb, vybrala Domov Sosna (původní název byl Domov důchodců města Třinec), který spadá pod příspěvkovou organizaci Sociální služby města Třince. Tento domov poskytuje několik služeb, mezi které patří Domov pro seniory, Domovy se zvláštním režimem, Domovy pro osoby se zdravotním postižením a Odlehčovací služby. Veškeré údaje použité v této části práce jsem čerpala z interních zdrojů organizace.

4.1 Základní údaje a charakteristika

Název domova: Domov Sosna

Název organizace: Sociální služby města Třince

Právní forma: příspěvková organizace

Zřizovatel: Město Třinec

Vznik: 1.1.2006

Předmět podnikání: Komplexní poskytování služeb ústavní sociální péče a ostatních sociálních služeb.

Obr. 4 Logo organizace SSMT

(interní materiál SSMT)

Domov Sosna, který byl transformován z původního Domova důchodců, spadá pod příspěvkovou organizaci Sociální služby města Třince (dále jen SSMT), která byla zřízena dne 1.1.2006 usnesením Zastupitelstva města č.15/10 ze dne 27. 9. 2005. Hlavním účelem organizace je poskytování sociální péče občanům v souladu se zákonem č. 108/2006Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

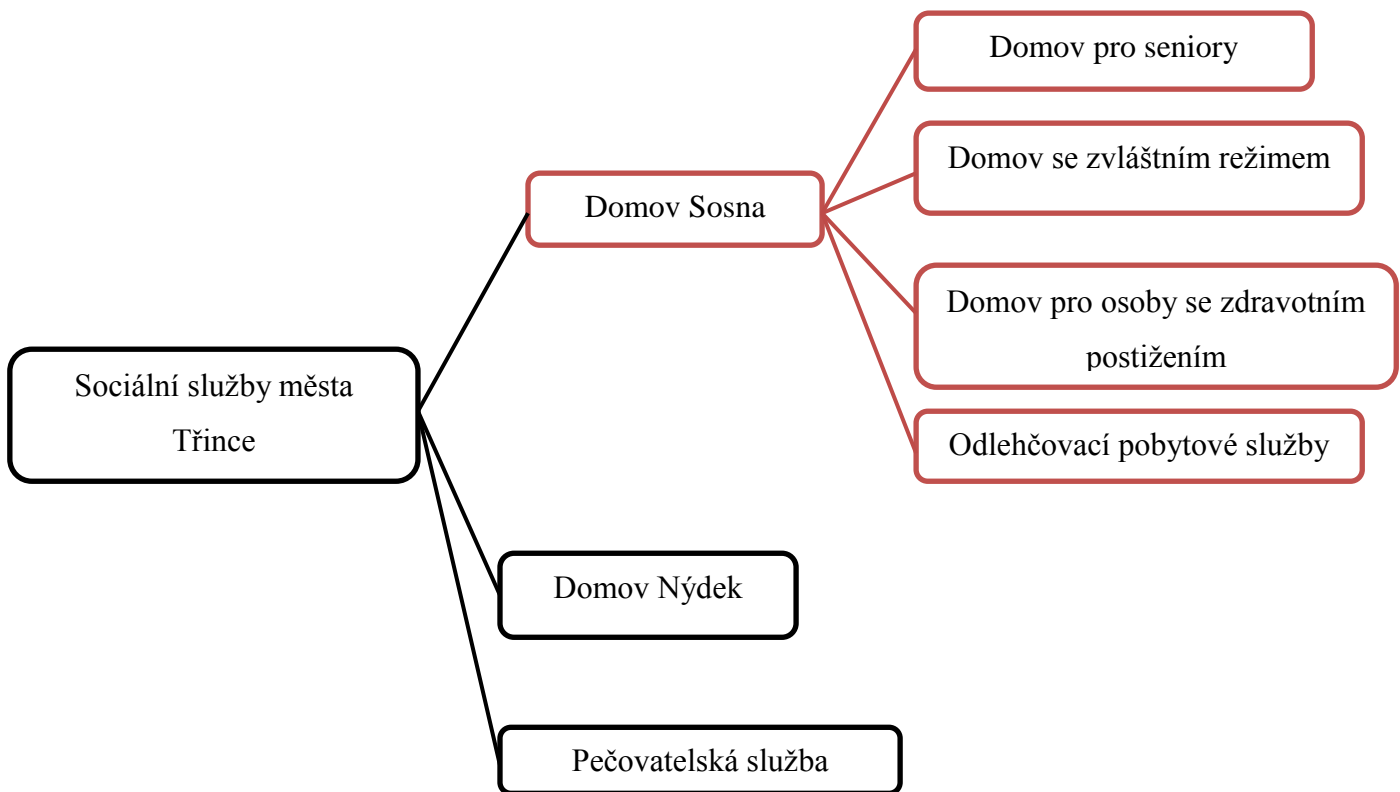
4.2 Poslání a cíle

Základním posláním domova a celé organizace SSMT je poskytovat uvedené sociální služby, které mají napomáhat osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem umožnit jim v největší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případech, kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.

Důležitým cílem je zajistit dobré a kvalitní sociální služby, které jsou základním předpokladem plnohodnotného, důstojného a svobodného života našich klientů. Nedílnou součástí činností naší organizace je spolupráce na střednědobém (komunitním) plánování rozvoje sociálních služeb města Třince. (interní materiál SSMT)

4.3 Komplex sociálních služeb

Sociální služby města Třince se skládají z Domova Sosna (bývalý Domov důchodců) a Pečovatelské služby. Převážná část poskytovaných služeb je provozována v Domově Sosna, kterému se budu ve své práci věnovat.¹

Obr. 5 Rozdělení poskytovaných služeb SSMT (vlastní zpracování dle interního materiálu SSMT)

¹ Na obrázku 5 je vyznačeno rozdělení Sociálních služeb města Třince. Červeně je označen domov Sosna, kterému se budu v rámci své práce věnovat a analyzovat hospodářskou situaci.

Tab. 3 Rozdělení domova na jednotlivá organizační a hospodářská střediska (interní materiál SSMT)

Domov Sosna	
Číslo hospodářského střediska	Název hospodářského střediska
10	Domov se zvláštním režimem
11	Stravování Domov
12	Domov pro seniory
13	Prádelna Domov
14	Správa budov, údržba
15	Výpočetní technika
16	Domov pro osoby se zdravotním postižením
17	Rehabilitace, ordinace
18	Odlehčovací pobytové služby
20	Úklid
25	Centrum volného času

4.3.1 Domov Sosna

- Domov pro seniory

Posláním této služby je poskytování pobytových služeb seniorům, jejichž schopnosti jsou sníženy hlavně z důvodu věku a nepříznivého zdravotního stavu, a nemohou situaci řešit pomocí rodiny, blízkých nebo terénních služeb. Tato služba slouží hlavně seniorům, kteří mají vzhledem k věku sníženou soběstačnost a jejichž stav při péči o vlastní osobu vyžaduje pravidelnou pomoc jiné osoby. Kapacita Domova pro seniory je 60 uživatelů.

- Domov se zvláštním režimem

Posláním je poskytování pobytové sociální služby osobám s poruchou paměťových, orientačních a pohybových schopností, jejichž situace vyžaduje nepřetržitou péči druhé osoby. Cílovou skupinou jsou osoby se sníženou soběstačností, které trpí chronickým duševním onemocněním typu stařecké, Alzheimerovy demence a jinými typy demencí, jejichž situace vyžaduje pravidelnou, nepřetržitou pomoc jiné osoby. Kapacita této služby je 112 míst. (interní materiál SSMT)

- Domov pro osoby se zdravotním postižením

Cílem je poskytování pobytové sociální služby osobám s mentálním postižením s přidruženým tělesným postižením nebo s mentálním postižením a ztrátou hybnosti v důsledku prodělaného úrazu, jejichž situace vyžaduje pomoc a péči druhé osoby. Kapacita této služby je 10 míst.

- Odlehčovací pobytové služby

Hlavní činností je poskytování pobytových sociálních služeb na dobu nepřesahující 3 měsíce. Tato služba je poskytována osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, o které pečují rodinní příslušníci a známí v jejich přirozeném sociálním prostředí. Tímto je umožněna pomoc pečující osobě, která si může dopřát nezbytný odpočinek. Kapacita této služby jsou 4 lůžka. (interní materiál SSMT)

Celková kapacita domova Sosna je 186 míst.

Tab. 4 *Celkový počet klientů všech poskytovaných služeb domova, 2011-2013*
(interní materiál SSMT)

Domov Sosna	2011	2012	2013
Domov pro seniory	60	60	60
Domov se zvláštním režimem	117	112	112
Domov pro osoby se zdravotním postižením	5	10	10
Odlehčovací služby	4	4	4
Celkem počet klientů	186	186	186

Pro zkvalitnění a zpříjemnění pobytu klientů jsou v domově zajištěny také volnočasové aktivity. Na přání klientů jsou zabezpečeny nejrůznější služby, mezi které patří: doprovody uživatelů k lékaři, na kulturní akce, nákupy, úřady apod., pedikúra, kadeřník, holič, odvoz služebním vozidlem, předčítání, kreativní činnosti, výlety a kulturní akce přímo v domově.

4.3.2 Zaměstnanci organizace

Přímá péče je zajišťována zdravotnickými pracovníky v rozsahu vymezeném zákonem č. 96/2004 Sb., dle vyhlášky č. 55/2011 Sb. – zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu povolání bez odborného dohledu a zdravotničtí pracovníci způsobilí k výkonu povolání pod odborným dohledem a pracovníci v sociálních službách – zákon o č. 108/2006 Sb. Dále je chod organizace zabezpečován ostatními zaměstnanci, kteří pracují v jednotlivých hospodářských střediscích, viz organizační schéma (tab. 3). (interní zdroj SSMT)

V tabulce 5 jsou uvedeny počty zaměstnanců včetně pečovatelské služby, kde je počet zaměstnanců okolo 40 a Domova Nýdek, kde je jejich počet 28.

Tab. 5 Celkový počet zaměstnanců SSMT 2011-2013 (interní materiál SSMT)

	2011	2012	2013
Počet zaměstnanců	180	171	169

4.3.3 Stravování

Sociální služby města Třince v souladu se zákonem o sociálních službách zabezpečují stravování uživatelů. V Domově Sosna je zajištěna strava především pro vlastní uživatele a personál, dále část pro klienty pečovatelské služby, tedy pro klienty žijící ve svém domácím prostředí, kteří si ze zdravotních důvodů již nejsou schopni, či mají velké problémy, připravit stravu svépomocí. Avšak většina této stravy je připravována v dalším zařízení SSMT. V Domově je stravování využíváno přibližně 220 uživateli včetně personálu. Organizace využívá k financování své činnosti také příjmy z vedlejší činnosti, kterou je právě poskytování stravy cizím strážníkům. (interní zdroj SSMT)

4.3.4 Zdravotní péče

Tab. 6 Příjmy od zdravotních pojišťoven v Kč, 2011-2013 (zpracováno dle interního materiálu SSMT)

Domov Sosna	2011	2012	2013	v % 2012-2011	v % 2013-2012
Celkové příjmy ze zdravotních pojišťoven	2 965 845,60	2 511 344,70	2 546 069,40	84,67%	101,38%

Zdravotní výkony jsou vykazovány na základě Zvláštní smlouvy o poskytování ošetrovatelské péče. Sociální služby města Třince, včetně Domova Sosna mají smlouvy uzavřeny pouze s Českou průmyslovou zdravotní pojišťovnou a Všeobecnou zdravotní pojišťovnou. Smlouvy pouze s těmito dvěma pojišťovnami jsou uzavřeny z toho důvodu, že téměř 99 % klientů je pojištěno právě u již zmiňovaných pojišťoven. Příjmy se pohybují vždy okolo 2,5 milionů korun. Rozdíl v roce 2012 a 2013 je z důvodu poklesu proplácených zdravotních úkonů Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, po tomto poklesu se tržby zdravotních pojišťoven již stabilizovaly. (interní materiál SSMT)

5 ZDROJE FINANCOVÁNÍ

Jak již název mé bakalářské práce naznačuje, budu se zabývat hlavně financováním této příspěvkové organizace.

Sociální služby města Třince, včetně Domova Sosna, jsou financovány z různých zdrojů, mezi které patří:

- Tržby z hlavní činnosti - platby od klientů za poskytnuté služby včetně stravování
- Příspěvek na péči
- Tržby od zdravotních pojišťoven
- Příspěvek zřizovatele
- Státní dotace MPSV
- Ostatní
- Tržby z doplňkové činnosti - ty tvoří bezvýznamnou část příjmů v porovnání s ostatními. Jsou složeny z poskytování stravy cizím strážníkům a pronájmu nebytových prostor. Náklady na doplňkovou činnost v roce 2013 činily 214 755,- Kč; výnosy 243 581,- Kč; zisk 28 826,- Kč.

5.1 Tržby z hlavní činnosti

Příjmy od klientů jsou za poskytování stravy a ubytování. Ceny těchto služeb jsou vyčísleny na základě platného ceníku organizace a měsíční platby jsou uvedeny v platných smlouvách mezi klientem a organizací SSMT. Klienti tyto služby hradí ze svých důchodů, přitom ze zákona o sociálních službách jim musí být ponecháno 15 % důchodu jako kapesné.

Mnoho klientů není schopno v plné výši uhradit cenu poskytované služby, z tohoto důvodu je tento schodek mezi náklady a výnosy hrazen z jiných zdrojů – tj. příjmy z příspěvku na péči, zdravotních pojišťoven, příspěvků zřizovatele, státní dotace MPSV aj.

Ceník služeb je volně přístupný na internetových stránkách organizace. Cena se liší podle typu pokoje a také stravy klientů, kteří mají možnost příplatku nad rámec základních služeb. (interní materiál SSMT)

Tab. 7 Příjmy od klientů 2011-2013, v Kč (zpracováno podle interního materiálu SSMT)

Domov Sosna	2011	2012	2013	v % 2012-2011	v % 2013-2012
Domov pro seniory	5 735 145	5 930 919	5 967 400	103,41%	100,61%
Domov se zvláštním Režimem	10 900 476	11 072 693	11 121 309	101,58%	100,44%
Domov pro osoby se zdravotním postižením	409 468	988 460	1 002 727	241,40%	101,44%
Odlehčovací služby	449 907	460 871	459 940	102,44%	99,80%
Celkem příjmy od uživatelů	17 494 996	18 452 943	18 551 376	105,47%	100,53%

Pokud porovnáme příjmy od klientů Domova Sosna s průměrnými příjmy od klientů v ČR (tab. 2), zjistíme, že v domově pro seniory při počtu 60 klientů zaplatí v roce 2012 jeden uživatel kolem 98 848 Kč ročně (8 237 Kč měsíčně), kdyžto v ČR v průměru kolem 144 000 Kč, avšak průměr zahrnuje i soukromé domovy.

5.2 Příspěvek na péči

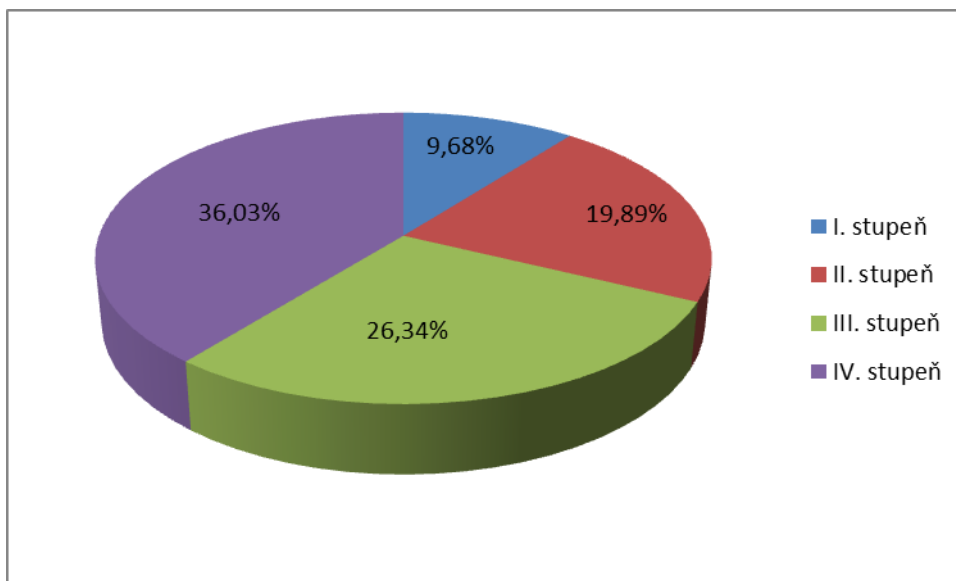
Tab. 8 Počet klientů s příspěvkem na péči

v Domově Sosna, 2013

(zpracováno podle interního materiálu SSMT)

stupeň závislosti	příspěvek	počet klientů	v %
bez	0 Kč	15	8,06%
I. stupeň	800 Kč	18	9,68%
II. stupeň	4 000 Kč	37	19,89%
III. stupeň	8 000 Kč	49	26,34%
IV. stupeň	12 000 Kč	67	36,03%
Celkem		186	100%

Příspěvek na péči je poskytován prostřednictvím Úřadu práce na základě stupně závislosti na pomoci jiné osoby. Počet klientů se proto může měnit podle aktuální situace v jednotlivých letech. Nejvíce klientů (36,03 %) spadá do kategorie IV. stupně závislosti. Na každého z těchto osob dostává SSMT částku 12 000 Kč. Poté převládá kategorie III. stupně (26,34 %), II. stupně (19,89 %) a I. stupně (9,68 %). Avšak na některé klienty nedostává domov žádnou finanční podporu.

Obr. 6 Příspěvek na péči v Domově Sosna v %
(vlastní zpracování dle tab. 9)

Z tohoto obrázku je zřejmé, že nejvíce uživatelů domova pobírá příspěvek IV. stupně závislosti na jiné osobě, naopak nejméně I. stupeň pouze okolo 9,7 % klientů.

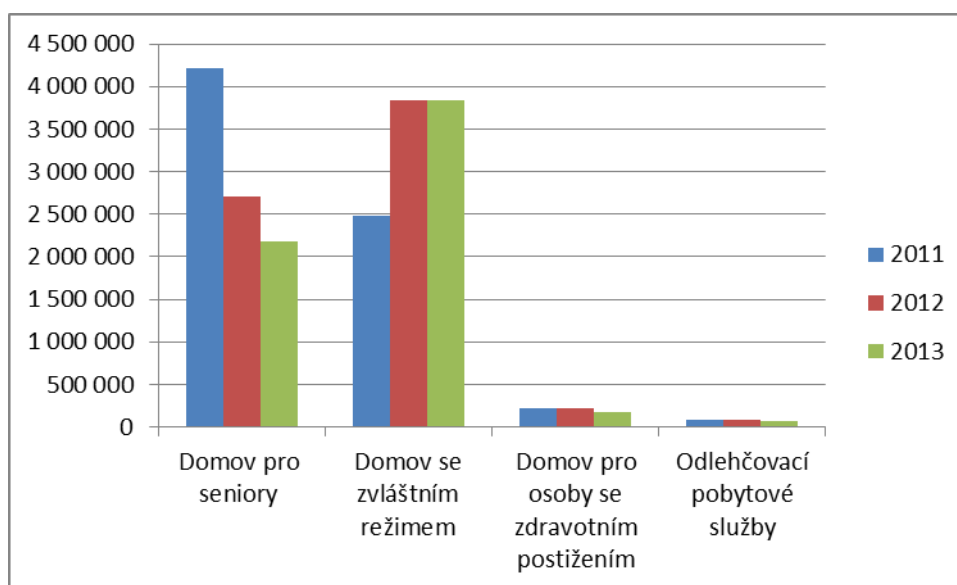
5.3 Příspěvek zřizovatele

Město Třinec poskytuje jako zřizovatel Sociálních služeb příspěvek na provoz Domova Sosna a všech poskytovaných služeb. Z tohoto příspěvku jsou financovány provozní náklady organizace, zejména platy zaměstnancům včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění, odpisy majetku, opravy budov, platby za energie. Příspěvek od zřizovatele neslouží k vypořádání. Je poskytován pravidelně měsíčními platbami na bankovní účet SSMT.

5.4 Dotace

Významnou část finančních prostředků přináší do organizace státní neinvestiční dotace na provoz organizace, jejímž poskytovatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Získání dotací je však složité a je doprovázeno rozsáhlou administrativní činností.

Při porovnání dotací MPSV v jednotlivých letech je patrné, že neustále dochází k jejich snižování. Oproti loňskému roku (2012) byla celková přiznaná dotace MPSV ve finále nižší o 8,34 %.

Obr. 7 Poskytnuté dotace na jednotlivé služby v Kč, 2011-2013

(vlastní zpracování dle tab. 23)

Z předchozího obrázku je zřejmé, že dotace pro domov pro seniory dosahuje stále nižších peněžních prostředků, tímto klesajícím charakterem se neliší ani domov pro osoby se zdravotním postižením a odlehčovací pobytové služby, avšak u domova se zvláštním režimem vidíme nárůst v roce 2012 i 2013 oproti roku 2011.

5.4.1 Podmínky pro čerpání dotace ze státního rozpočtu a jeho kontrola

Dotace se poskytuje na financování základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi při poskytování sociálních služeb pro příslušný druh sociální služby. Domov Sosna čerpá státní neinvestiční dotaci na základě programu podpory A podle § 101 zákona o sociálních službách. Dotace přidělena na rok 2013 pro Domov byla ve výši 6 275 000 Kč (viz tab. 23).

Příznána státní dotace se čerpá na uhrazení uznatelných nákladů nebo výdajů dle žádosti o dotaci. Jedná se o osobní náklady a náklady na energie.

Z důvodu přidělení neinvestiční dotace od MPSV vyšší než 3 miliony Kč je organizace povinna předložit vyjádření auditora ke způsobu účtování a použití dotace od MPSV. Tyto účelové dotace jsou po ukončení účetního období, tj. k 31.12. kalendářního roku, musí být vypořádány.

Tato státní dotace je poskytnuta ve třech splátkách:

- 1. splátka je vyplácena ve výši 40 % nejpozději k 31.3. daného roku
- 2. splátka je vyplácena ve výši 340 % nejpozději k 31.5. daného roku
- 3. splátka je vyplácena ve výši 30 % nejpozději k 30.9. daného roku

Na poskytnutí dotace ze státního rozpočtu není právní nárok. Dotace je poskytována na základě zákona č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech.

6 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ

V této části práce se budu podrobněji zabývat analýzou hospodaření Domova Sosna, který je součástí organizace Sociální služby města Třince. Provedla jsem analýzu rozvahových položek, dále jsem se zabývala analýzou nákladů a výnosů. Při rozboru rozvahy a výkazu zisku a ztrát jsem provedla jak vertikální, tak horizontální analýzu. Použila jsem data od roku 2011 do roku 2013, které jsem dostala k dispozici od organizace, budu se tedy zabývat aktuální situací a srovnáváním nejnovějších údajů.

6.1 Analýza majetkové struktury

Jelikož Domov Sosna spadá pod Sociální služby města Třince, příspěvkovou organizaci, udělala jsem analýzu majetkové struktury celé organizace, neboť rozvaha se sestavuje za celek a není rozpočítána na jednotlivá střediska.

Tab. 9 *Majetková struktura příspěvkové organizace SSMT v Kč, 2011-2013 (interní materiál SSMT)*

	2011	2012	2013
AKTIVA	140 312 272,85	103 101 432,76	105 967 486,16
Dlouhodobý majetek	123 872 616,70	88 447 405,24	89 805 303,60
DNM	416 415,00	487 931,70	487 931,70
DHM	123 456 201,70	88 447 405,24	89 805 303,60
DFM	0	0	0
Oběžná aktiva	16 439 656,15	14 654 027,52	16 162 182,56
zásoby	1 052 591,02	1 119 485,16	1 140 425,83
krátkodobé pohledávky	3 585 959,29	1 280 790,90	3 310 158,19
krátkodobý finanční majetek	11 801 105,84	12 253 751,46	11 711 598,54
<i>běžný účet</i>	<i>9 494 238,41</i>	<i>10 048 733,14</i>	<i>9 101 224,44</i>
<i>pokladna</i>	<i>128 706,00</i>	<i>148 613,00</i>	<i>125 076,00</i>
<i>jiné účty</i>	<i>2 178 161,43</i>	<i>2 056 405,32</i>	<i>2 485 298,10</i>

Tab. 10 *Horizontální a vertikální analýza majetkové struktury SSMT, 2011-2013 (zpracováno dle interního materiálu SSMT)*

(v %)	2011	2012	2013	2011/2012	2012/2013
AKTIVA	100%	100%	100%	73,48%	102,78%
Dlouhodobý majetek	88,28%	85,79%	84,78%	71,40%	101,54%
DNM	0%	0%	0%	117%	100%
DHM	87,99%	85,79%	84,32%	71,64%	101,54%
DFM	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Oběžná aktiva	11,72%	14,21%	15,22%	89,14%	110,29%
zásoby	0,75%	1,09%	1,08%	106,36%	101,87%
krátkodobé pohledávky	2,56%	1,24%	3,12%	35,72%	258,45%
krátkodobý finanční majetek	8,41%	11,89%	11,02%	103,84%	95,58%
<i>běžný účet</i>	<i>6,77%</i>	<i>9,75%</i>	<i>8,55%</i>	<i>105,84%</i>	<i>90,57%</i>
<i>pokladna</i>	<i>0,09%</i>	<i>0,14%</i>	<i>0,12%</i>	<i>115,47%</i>	<i>84,16%</i>
<i>jiné účty</i>	<i>1,55%</i>	<i>1,99%</i>	<i>2,35%</i>	<i>94,41%</i>	<i>120,86%</i>

K základním informacím o podniku patří analýza rozvahy, v této části především majetku organizace. Aktiva jsou zastoupena položkou dlouhodobý hmotný majetek a oběžná aktiva. Dlouhodobý hmotný majetek tvoří 85 % a oběžná aktiva pouze 15 % z celkových aktiv, což vypovídá o tom, že se nejedná o obchodní nebo výrobní podnik. Dlouhodobý majetek je složen pouze z nehmotného a hmotného majetku, ten tvoří budovy, zdravotní zařízení a vybavení domova.

Při porovnání roků 2011 a 2012 vidíme pokles hodnoty aktiv hmotného majetku o necelých 30 %. Tento pokles hmotných aktiv byl způsoben převodem dvou budov do majetku zřizovatele města Třince, což jednorázově ovlivnilo hodnotu celkových aktiv. Z hlediska celkového majetku můžeme pozorovat vcelku vyrovnanou hodnotu bilanční sumy aktiv.

Dlouhodobý majetek je odepsán z poměrně malé části, a to v roce 2013 pouze z 35 %. Nízké procento odepsaného majetku je způsobeno především dobou odpisování budov, která je zřizovatelem stanovena na 100 let. Příspěvková organizace odepisuje majetek účetními odpisy podle odpisového plánu schváleného zřizovatelem. V odpisovém plánu je určující dodržení schválené doby odepisování.

Největší podíl na oběžném majetku připadá na krátkodobý finanční majetek, běžný účet a krátkodobé pohledávky. Vidíme, že KFM se v roce 2012 zvýšil o skoro 4%, naopak poté v roce 2013 došlo k jeho mírnému snížení. Snížení bylo způsobeno profinancováním celého projektu Likvidace zásobníku LTO (lehkých topných olejů). Finanční prostředky garantované z ROP budou organizaci zaslány až v roce 2014.

Naopak u pohledávek došlo k výraznému navýšení, právě v roce 2013 je hodnota kolem 3 %, stejně jako v roce 2011. Tyto pohledávky ovlivnily především dohadné účty - položky ROP, které účetní jednotka zahrnuje do pohledávek v letech, kdy Regionální operační program probíhal. Dále pohledávky tvoří převážně příspěvky na péči a pohledávky za klienty a jejich úhrada pobytu a stravy.

6.2 Analýza finanční struktury

Tab. 11 *Finanční struktura příspěvkové organizace SSMT v Kč, 2011-2013 (interní materiál SSMT)*

	2011	2012	2013
PASIVA	140 312 272,86	103 101 432,76	105 967 486,16
Vlastní kapitál	129 870 316,69	95 738 913,45	97 688 105,47
Jmění účetní jednotky a upravující položky	124 034 043,45	88 608 831,98	89 966 730,34
Fondy účetní jednotky	5 561 729,76	6 846 506,05	7 561 771,51
Výsledek hospodaření	274 543,48	283 575,42	159 603,62
Cizí zdroje	10 441 956,17	7 362 519,31	8 279 380,69
dodavatelé	677 535,36	759 916,19	1 098 203,79
krátkodobé přijaté zálohy	460 267,00	2 400,00	2 551,00
jiné závazky vůči zaměstnancům	2 630 986,00	2 552 457,00	2 627 369,00
zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	1 480 831,00	1 414 323,00	1 470 941,00
jiné přímé daně	269 576,00	235 293,00	267 302,00
přijaté zálohy na dotace	1 987 703,74	0	0
dohadný účet pasivní	684 000,00	444 000,00	428 000,00
ostatní krátkodobé závazky	2 251 057,07	1 956 530,12	2 385 013,90

Tab. 12 Horizontální a vertikální analýza finanční struktury SSMT, 2011-2013 (zpracováno dle interního materiálu SSMT)

(v %)	2011	2012	2013	2011/2012	2013/2013
PASIVA	100%	100%	100%	73,46%	102,83%
Vlastní kapitál	92,55%	92,85%	92,18%	73,70%	102,09%
Jmění účetní jednotky a upravující položky	88,46%	86,02%	84,93%	71,44%	101,53%
Fondy účetní jednotky	3,97%	6,65%	7,14%	123,10%	110,45%
Výsledek hospodaření	0,13%	0,18%	0,11%	105,86%	62,91%
Cizí zdroje	7,45%	7,15%	7,82%	70,51%	112,45%
dodavatelé	0,48%	0,74%	1,04%	112,16%	144,52%
krátkodobé přijaté zálohy	0,33%	0,00%	0,00%	0,52%	106,29%
jiné závazky vůči zaměstnancům	1,88%	2,48%	2,48%	97,02%	102,93%
zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	1,06%	1,37%	1,39%	95,51%	104,00%
jiné přímé daně	0,19%	0,23%	0,25%	87,28%	113,60%
přijaté zálohy na dotace	1,42%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
dohadný účet pasivní	0,49%	0,43%	0,40%	64,91%	96,40%
ostatní krátkodobé závazky	1,61%	1,90%	2,25%	86,92%	121,90%

U finanční struktury organizace převládá vlastní kapitál nad tím cizím, jedná se o financování pomocí prostředků z kraje či státu, které jsou obsaženy v položce jmění účetní jednotky. Toto jmění mělo nejvyšší hodnoty v roce 2011, jeho hodnota se pohybovala okolo 124 034 043,45 Kč. V roce 2012 došlo k poklesu této hodnoty na nynějších 89 966 730,34 Kč, což bylo způsobeno bezplatným převodem dvou budov do majetku zřizovatele.

Fondy účetní jednotky tvoří:

- fond FKSP;
- rezervní fond tvořený z VH a z obecného určení (slouží pro přijímání darů v peněžní hotovosti);
- fond reprodukce majetku (investiční fond);
- fond odměn.

Položky u cizích zdrojů nejsou nijak vysokých hodnot, nejvyšší hodnoty vykazují krátkodobé závazky, které vznikají opakovaně v téměř shodných částkách a jsou tvořeny závazky za dodavateli, zaměstnanci a zúčtováním s institucemi sociálního a zdravotního zabezpečení.

6.3 Analýza výnosů a nákladů Domova Sosna

Na základě interních materiálů Sociálních služeb města Třince jsem provedla vertikální a horizontální analýzu výnosů a nákladů Domova Sosna. Jednotlivé výnosy a náklady jsou již rozpočítány pouze na Domov Sosna.

6.3.1 Výnosy

Tab. 13 Analýza výnosů Domova Sosna v Kč, 2011-2013 (vlastní zpracování podle interního materiálu SSMT)

Domov Sosna	2011	2012	2013
Výnosy z činnosti	35 857 913,99	37 283 251,62	38 915 727,28
výnosy z prodeje vlastních výrobků	8 755,99	7 443,00	7 438,11
výnosy z prodeje služeb	35 637 322,01	36 954 569,90	38 637 570,31
výnosy z pronájmu	31 427,00	28 758,00	31 493,00
čerpání fondů	121 369,00	107 768,30	31 509,01
ostatní výnosy z činnosti	59 039,99	184 712,42	207 716,85
Finanční výnosy (výnosové úroky)	45 267,34	48 077,53	41 113,61
Výnosy z transferů (dotace)	12 160 177,00	9 889 040,00	9 508 751,05
VÝNOSY	48 063 358,33	47 220 369,15	48 465 591,94

Tab. 14 Horizontální a vertikální analýza výnosů Domova Sosna, 2011-2013 (zpracováno podle interního materiálu SSMT)

(v %)	2011	2012	2013	2011/2012	2012/2013
Výnosy z prodeje vlastních výrobků	0,02%	0,02%	0,02%	85,00%	99,93%
Tržby (výnosy z prodeje služeb)	74,20%	78,31%	79,77%	103,70%	104,55%
Čerpání fondů	0,002527	0,23%	0,07%	88,79%	29,24%
Ostatní výnosy z činnosti	0,12%	0,39%	0,43%	312,86%	112,45%
Výnosové úroky	0,09%	0,10%	0,08%	106,21%	85,52%
Výnosy z transferů (dotace) a příspěvky	25,32%	20,96%	19,63%	81,32%	96,15%
VÝNOSY	100%	100%	100%	98,25%	102,63%

Z procentuálního podílu výnosů v jednotlivých letech je patrné, že se výnosy Domova Sosna v letech 2012/2013 nepatrně vzrostly. Při analýze výnosů si můžeme všimnout, že nejvyšší podíl mají samozřejmě tržby z prodeje služeb, což jsou úhrady od klientů za poskytování veškerých služeb domova, které dosahují v roce 2013 téměř 80 %. Podíl tržeb na celkových výnosech se poté v jednotlivých letech pohybuje okolo 74,2 % - 79,77 %.

Další významnou položkou jsou výnosy z transferů neboli dotací, které činí přibližně 20 % - 25 %. Výnosy z transferů a příspěvky tvoří příspěvek zřizovatele, příspěvek od obcí, státní dotace MPSV a příspěvek na zaměstnanost z úřadu práce při využívání veřejně prospěšných prací. Položka ostatní výnosy z činnosti zahrnuje především dary materiální a vyúčtování energie, případně výnosy z prodeje hmotného investičního majetku nebo úhrady škod pojišťovnou.

6.3.2 Náklady

Tab. 15 Analýza nákladů Domova Sosna v Kč, 2011-2013(interní materiál SSMT)

Domov Sosna	2011	2012	2013
spotřeba materiálu	8 461 996,26	8 434 883,10	8 671 211,62
spotřeba energie	2 997 293,53	2 747 298,56	3 151 503,96
opravy a údržba	1 016 394,66	1 191 269,98	1 329 781,40
cestovné	19 667,01	19 841,95	19 403,07
náklady na reprezentaci	10 633,01	10 516,00	11 477,00
ostatní služby	1 575 720,42	1 790 419,59	1 239 605,00
mzdové náklady	23 173 652,30	22 413 812,48	23 443 108,30
osobní náklady	9 016 700,67	9 192 961,00	9 192 961,00
daně a poplatky	3 042,00	3 254,17	3 820,00
odpisy DM	1 249 710,00	1 108 026,90	934 689,60
náklady z odepsaných pohledávek	0	0	5 929,00
náklady z drobného DM	0	436 250,11	284 467,36
ostatní náklady z činnosti	398 989,00	143 247,00	74 881,50
NÁKLADY	47 923 798,86	47 055 530,73	48 362 838,81

Tab. 16 *Horizontální a vertikální analýza nákladů Domova Sosna, 2011-2013*
(interní materiál SSMT)

(v %)	2011	2012	2013	2011/2012	2012/2013
spotřeba materiálu	17,67%	17,94%	17,94%	99,68%	102,80%
spotřeba energie	6,26%	5,84%	6,52%	91,66%	114,71%
opravy a údržba	2,12%	2,53%	2,75%	117,21%	111,63%
cestovné	0,04%	0,04%	0,04%	100,89%	97,79%
náklady na reprezentaci	0,02%	0,02%	0,02%	98,90%	109,14%
ostatní služby	3,29%	3,81%	2,56%	113,63%	69,24%
mzdové náklady	48,36%	47,63%	48,47%	96,72%	104,59%
osobní náklady	18,83%	18,53%	19,02%	96,63%	105,51%
daně a poplatky	0,01%	0,01%	0,01%	106,97%	117,39%
odpisy DM	2,61%	2,36%	1,93%	88,66%	84,36%
náklady z odepsaných pohledávek	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%
náklady z drobného DM	0,00%	0,00%	0,59%	0,00%	0,00%
ostatní náklady z činnosti	0,83%	0,30%	0,15%	35,90%	52,27%
NÁKLADY	100%	100%	100%	98,19%	102,78%

Náklady Domova Sosna jsou složeny především ze mzdových nákladů, které tvoří téměř 50 % nákladů včetně ostatních osobních nákladů. Dále náklady tvoří spotřeba materiálu (18 %), kterou tvoří převážně spotřeba potravin a náklady na energie, které tvoří v roce 2013 asi 6,5 % z celkových nákladů. Na pokrytí části mzdových nákladů a spotřebu energie jsou využívány poskytnuté státní dotace. Rovněž příspěvek zřizovatele je z 90% využíván na pokrytí mzdových nákladů. Mzdové náklady jsou rozpočtovány do nákladů na základě zpracovaného limitu mezd, který obsahuje veškeré pracovní pozice a předpokládanou roční výši mezd. Mzdy jsou stanoveny na základě platových tabulek dle nařízení vlády č. 564/2006.

Organizace rovněž využívá finančních bonusů dodavatelů za množstevní odběry zboží, které využívá na nákup zejména DDHM (např. polohovací postele, zdravotnické vybavení, rehabilitační přístroje). Pro snížení nákladů využívá vyhlášení veřejných zakázek a aukcí na odběr energií.

Mezi ostatní služby patří především poštovní, telekomunikace včetně internetu, nájemné, služby vrátnice aj., kde došlo ke snížení nákladů během sledovaných let.

V případě ostatních nákladů z činnosti se jedná o ostatní provozní náklady či pojištění automobilů.

6.4 Analýza výsledku hospodaření Domova Sosna

Tab. 17 *Vývoj výsledku hospodaření Domova Sosna v Kč, 2011-2013*

(zpracováno podle interního materiálu SSMT)

Domov Sosna	2011	2012	2013
Výnosy celkem	48 063 358,33	47 220 369,15	48 465 591,94
Náklady celkem	47 923 798,86	47 055 530,73	48 362 838,81
Výsledek hospodaření před zdaněním	139 559,47	164 838,42	102 753,13
Výsledek hospodaření po zdanění	139 559,47	164 838,42	102 753,13
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	139 559,47	164 838,42	102 753,13

Příspěvková organizace nebyla zřízena za účelem vytváření zisku. Jde o neziskovou organizaci zřízenou za účelem poskytování veřejně prospěšných služeb. Pokud příspěvková organizace vytvoří základ daně z příjmů do 300 000,- Kč, může si tento základ daně odečíst a tím neplatí daň z příjmů. Proto se snaží nevytvářet, popř. minimalizovat své zisky.

Z tabulky výsledku hospodaření si můžeme všimnout, že Domov hospodaří s kladným rozdílem mezi výnosy a náklady. V roce 2012 dosahoval nejvyšší hodnoty, a to 164 838,42 Kč. Takto vysoký zisk byl způsoben neprovedením plánovaných oprav z časových důvodů. K výraznějšímu poklesu došlo v roce 2013, kdy je hodnota výsledku hospodaření 102 753,13 Kč.

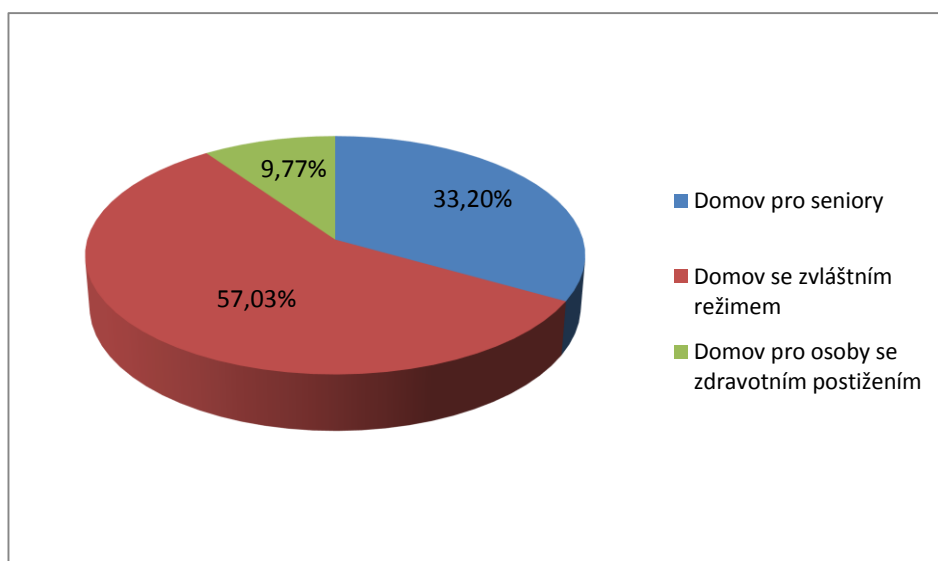
6.5 Doplatek zřizovatele na klienty

Tab. 18 *Doplatek zřizovatele na insolvenční klienty Domova Sosna v Kč, 2011-2013 (interní materiál SSMT)*

Domov Sosna	2011	2012	2013
počet insolvenčních klientů	85	92	113
doplatek zřizovatele na 1 uživatele	18 915,45	21 134,52	15 831,85
CELKEM	1 607 813,00	1 944 376,00	1 788 999,00

Z tabulky 18 je patrné, že sám zřizovatel, město Třinec musí ročně doplácet určitou částkou na insolvenční klienty v domově, aby doplatil veškeré náklady vzniklé se službami pro klienty. V roce 2012 byla celková částka nejvyšší, 1 944 376 Kč, v roce 2013 však klesla, přestože celkový počet insolvenčních klientů se zvyšuje. V porovnání jednotlivých služeb a počtu klientů je největší doplatek na domov se zvláštním režimem, avšak zde je také nejvíce těchto insolvenčních klientů, naopak nulový doplatek je na odlehčovací pobytovou službu.

Jak vidíme i v následujícím grafu (obr. 8) nejvíce musí zřizovatel doplácet na již zmiňovaný domov se zvláštním režimem, nejmenší částku vynakládá na odlehčovací služby, tato částka je nulová, proto není v grafu naznačena, mimo tuto službu je pak nejnižší doplatek za insolvenční klienty v domově pro osoby se zdravotním postižením.

Obr. 8 *Doplatek zřizovatele na insolvenční klienty jednotlivých služeb v roce 2013 (zpracováno podle interního materiálu SSMT)*

6.6 Zdroje financování Domova Sosna

Tab. 19 Vertikální analýza nejdůležitějších zdrojů financování Domova Sosna, 2011-2013 (zpracováno podle interního materiálu SSMT)

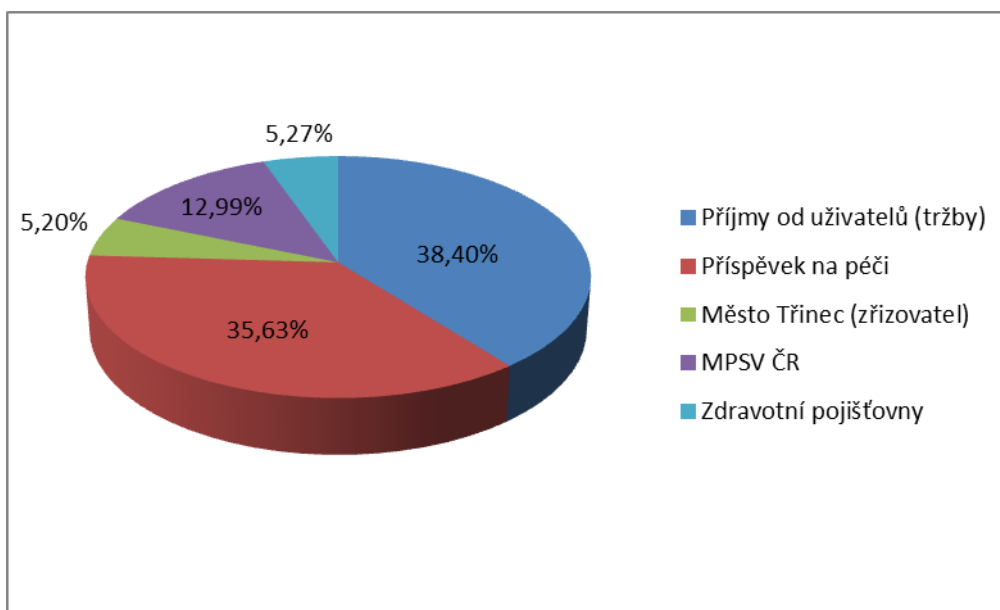
Domov Sosna	2011		2012		2013	
	Příjmy	Plnění příjmů	Příjmy	Plnění příjmů	Příjmy	Plnění příjmů
Příjmy od uživatelů (tržby)	36,48%	99,20%	39,23%	99,11%	38,40%	99,45%
Příspěvek na péči	31,06%	100%	33,43%	100%	35,63%	100%
Město Třinec (zřizovatel)	7,22%	100%	6,28%	100%	5,20%	100%
MPSV ČR	14,60%	100%	14,69%	100%	12,99%	100%
Stravné	0,58%	100%	0,54%	100%	0,58%	100%
Zdravotní pojišťovny	6,18%	100%	5,34%	100%	5,27%	100%
Veřejná zakázka	0,26%	100%	0,00%	100%	0,00%	100%
Cizí zdroje	2,36%	100%	0,00%	100%	0,00%	100%
Dotace z jiné obce	0,02%	100%	0,02%	100%	0,05%	100%
Nájemné	0,10%	100%	0,10%	100%	0,11%	100%
Fondy	0,25%	100%	0,23%	100%	0,07%	100%
Dary	0,04%	100%	0,13%	100%	0,27%	100%
Příspěvek mzdový zaměstnavateli	0,85%	100%	0,00%	100%	1,28%	100%
Transfery ROP	0,00%	100%	0,00%	100%	0,16%	100%
CELKEM	100%	100%	100%	100%	100%	100%

V celkovém financování Domova Sosna jsou na prvním místě tržby od uživatelů, kteří si hradí sami nebo za pomoci rodinných příslušníků tuto péči a stravu v domově, což je patrné i z grafu. V roce 2013 tvořila tato položka přes 38 %, během sledovaných let se zvýšila z původně 36,48 %.

Dalším významným zdrojem financování tvoří příspěvek na péči, který je jednotlivým klientům poskytován prostřednictvím Úřadu práce. Příspěvek organizace dostává podle počtu lidí, kteří jsou závislí na pomoci jiné fyzické osoby. Vidíme, že postupně dochází ke zvyšování této položky z původně asi 31 % na nynějších 35,6 %.

Jelikož se jedná o příspěvkovou organizaci zřízenou městem Třinec a registrované na základě Rozhodnutí Krajským úřadem Moravskoslezského kraje, je patrné, že se na financování bude podílet zřizovatel tohoto zařízení a také MPSV formou poskytnuté státní dotace na jednotlivé sociální služby.

Naopak zřizovatel postupně mírně snižuje své prostředky na chod organizace. Původně se podílel 7 %, nyní hodnota klesla na 5 % z celkových zdrojů. Poté z necelých 13% se na zdrojích financování podílí dotace od MPSV, které za tři roky mírně klesly z 14,6 %. Příjmy ze zdravotních pojišťoven se během sledovaných let výrazně neliší a pohybují se kolem 5,3 - 6,2 %. Domov Sosna, jakož i celá organizace SSMT má uzavřeny smlouvy pouze s VZP a ČPZP. Je to z důvodu, že 99 % klientů je pojištěno pouze u těchto dvou pojišťoven. Avšak spolupráce s VZP je obtížná a platby zdravotních úhrad nejsou uskutečněny v termínech. Další prostředky už nejsou až tak významné z hlediska celkových příjmů.

Obr. 9 Nejdůležitější zdroje financování Domova Sosna 2013

(vlastní zpracování dle tab. 21)

Tento graf (obr. 9) naznačuje významné zdroje pro financování zařízení domova Sosna, kdy na první pozici jsou tržby klientů, dále příspěvek na péči, státní dotace MPSV, příspěvek zřizovatele města Třince a příjmy ze zdravotních pojišťoven.

SHRNUTÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části jsem se věnovala analýze hospodaření Domova Sosna (původní název byl Domov důchodců města Třince), který je hlavní součástí Sociálních služeb města Třince, příspěvkovou organizací. Domov nabízí pro klienty několik služeb, mezi které patří: domov pro seniory, domov se zvláštním režimem, domov pro osoby se zdravotním postižením a odlehčovací služby. Celková kapacita je okolo 186 míst, přičemž počet klientů je okolo 182 - 183. Počet zaměstnanců, kteří zde pracují, se pohybuje v roce 2013 okolo 101, zbytek tvoří Pečovatelská služba (28 zaměstnanců) a Domov Nýdek (40 zaměstnanců).

Celkové financování domova je vícezdrojové a podílí se na něm mnoho faktorů, které ovlivňují výši peněz. Hlavním zdrojem neboli příjmem jsou tržby od samotných uživatelů za pobyt, stravu a další služby. Velký podíl má také příspěvek na péči, který organizace dostává podle počtu klientů, na základě stupně závislosti na pomoci jiné osoby. Nejvíce klientů se vyskytuje ve IV. stupni (36 %), kde měsíční příspěvek na jednoho uživatele činí 12 000 Kč, dále ve III. stupni (26,34 %), zde je příspěvek 8 000 Kč.

Na financování dostává organizace také dotace od MPSV, které činí v roce 2013 přibližně 13 % z celkových zdrojů. Jelikož se jedná o příspěvkovou organizaci, poskytuje příspěvek na provoz také zřizovatel. Během sledovaných let však tento příspěvek klesl z přibližně 7,2 % na 5,2 %. Menším zdrojem jsou také zdravotní pojišťovny, nicméně výše příjmu se pohybuje okolo 5,27 - 6,18 %, což není výrazné procento z celkového množství peněžních zdrojů na financování organizace. Domov spolupracuje pouze s Všeobecnou zdravotní pojišťovnou a Českou průmyslovou zdravotní pojišťovnou.

Při porovnání celkových nákladů a výnosů organizace je patrné, že vykazuje ve všech letech zisk, avšak ten je nepatrný, neboť Domov Sosna nebyl založen za účelem zisku, ale pro poskytování služeb veřejnosti. V roce 2013 dosahoval výsledek hospodaření 102 753,13 Kč, avšak při porovnání předchozích let se jedná o menší pokles, ten je výsledkem provedených oprav, které dříve nebyly uskutečněny z časových důvodů.

Hospodaření organizace je účelné a na základě všech finančních prostředků, které má k dispozici dosahuje kladných výsledků.

7 NÁVRHY ŘEŠENÍ

Pro příspěvkovou organizaci je velmi důležité získávání peněz pro fungování služeb Domova Sosna, jedná se o obtížný a zdlouhavý proces s řadou administrativních úkonů. Každým rokem se zdroje na financování zařízení mohou měnit a záleží na mnoha faktorech, jak vysoké částky na hospodaření domov obdrží. Proto se i domov musí snažit poskytovat stále kvalitní služby pro uživatele a rozvíjet je.

Domov Sosna, který spadá pod SSMT využívá svých zdrojů k hospodaření efektivně a během sledovaných let vytváří zisk. Přestože je minimální, avšak musíme podotknout, že Domov Sosna není založen za účelem zisku, ale za účelem pomoci starším a nemožným občanům.

Prioritou Domova Sosna by mělo být přijímání klientů s vysokým stupněm závislosti na pomoci druhé osoby a tím zvýšením tržeb z příspěvku na péči. Právě příspěvek na péči se podílí hned po tržbách od uživatelů domova nejvíce na celkových zdrojích zařízení. Zaměstnanci domova by se měli snažit o to, aby byl domov obsazen klienty téměř na 100 %. Pokud porovnáme celkové náklady a výnosy uživatelů domova, můžeme říci, že náklady jsou nižší než příjmy u všech poskytovaných služeb, neboť organizace vykazuje zisky.

V rámci snižování nákladů Domova je podstatným opatřením využití aukcí, prostřednictvím kterých se dají někdy i výrazně snížit provozní náklady. Organizace má dobré zkušenosti s aukcí elektřiny, a proto bych navrhla pokračovat v aukcích i u dalších druhů energií, například u plynu a tepla.

Ke snižování nákladů dochází i při vypisování veřejných zakázek na nákup spotřebního materiálu nebo oprav, např. budov domova. Dochází k možnosti výběru dodavatele s nejnižší cenou, avšak musíme brát ohled i na kvalitu nabízených služeb.

Velmi důležitým zdrojem financování mohou být také dotace získané prostřednictvím ROP nebo obecněji z Evropských fondů. Domov Sosna i organizace SSMT aktivně využívá možnosti poskytnuté prostřednictvím ROP, i když jde o administrativně velmi náročné projekty. V roce 2011 tak získal finanční prostředky ve výši 1 132 982,34 Kč z operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost určený na vzdělávání pracovníků v sociálních službách. V roce 2013 získal finanční prostředky na likvidaci lehkých topných olejů, výše celkových nákladů činí 2 516 237,10 Kč. Jednalo se o likvidaci zásobníku na lehké topné oleje, který se nacházel v areálu domova, ale nebyl využíván. Projekt bude z 85% profinancován z evropských fondů. V dalších letech by měl probíhat další program a to rozvoj zázemí pobytových prostor domova se zvláštním režimem. Navrhují dále využívat těchto cizích zdrojů, jak investiční, tak neinvestiční povahy, právě poskytované pomocí dotačních projektů vypsanych Regionální radou Moravskoslezsko.

Další zdroje hospodaření je složité ovlivnit, jedná se např. o příspěvek od zřizovatele, příjmy ze zdravotních pojišťoven či dotace od MPSV, které záleží na výši státního rozpočtu. Samotná problematika úhrad od zdravotních pojišťoven je složitá, přestože domov spolupracuje pouze se dvěma pojišťovnami, VZP a ČPZP. Důvodem je, že většina klientů je přihlášená právě u těchto dvou zmiňovaných pojišťoven. Organizace však může zlepšit své příjmy od dárců, kteří přispívají buď materiálně nebo peněžně a oslovovat i firmy nebo podnikatelé z regionu.

ZÁVĚR

Předmětem této práce bylo lépe se seznámit a porozumět hospodaření Domova Sosna, (bývalého Domova důchodců města Třince), který je hlavní součástí Sociálních služeb města Třince, příspěvkové organizace.

V první části práce jsou uvedeny teoretické poznatky pro pochopení činnosti a financování sociálních služeb a příspěvkových organizací. Zabývala jsem se největšími zdroji financování těchto služeb, mezi které patří státní dotace, příspěvek zřizovatele, příjmy od uživatelů služeb, příspěvek na péči, příjmy ze zdravotních pojišťoven, dary a také vedlejší hospodářská činnost organizace.

Praktická část je již zaměřena na konkrétní financování Domova Sosna, který spadá pod organizaci Sociální služby města Třince, příspěvkovou organizaci. Zhotovila jsem vertikální a horizontální analýzu aktiv, pasiv, ale především nákladů a výnosů domova, což směřovalo k samotnému hospodaření Domova Sosna. Dále jsem se zabývala zdroji, které poskytují peněžní prostředky tomuto zařízení.

Ze zjištěných výsledků analýzy je patrné, že domov vykazuje ve třech sledovaných letech 2011- 2013 zisky, i když se jedná o malé částky, jelikož byl založen především pro pomoc starším osobám a nemohoucím. Ze zdrojů, které se podílejí na chodu zařízení, jsou nejdůležitější samotné příjmy od uživatelů domova za zprostředkované služby a také příspěvek na péči. Další zdroje mají spíše klesající tendenci, avšak záleží na celkové ekonomické situaci v České republice a rozpočtu zřizovatele. Z finančních analýz hospodaření domova je patrné, že dochází ke stále většímu snižování závislosti na příspěvcích zřizovatele, tak i poskytnutých státních dotací.

Tato práce pro mě byla přínosem, neboť jsem se mohla seznámit s provozem příspěvkové organizace a financováním sociálních služeb včetně čerpání dotací. Pochopila jsem, že velmi důležitou součástí organizace je samotná tvorba rozpočtu, která se odvíjí od celkových příjmů, které organizace obdrží. Následně se musí rozhodnout, jak příjmy efektivně použije ke své činnosti a také zda je schopna financovat větší projekty, například opravy či pořízení majetku ke zlepšení kvality a provozu domova a poskytovaných služeb.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

BOUKAL, Petr a Hana VÁVROVÁ a kol., 2007. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica. 89, [20] s. ISBN 978-80-245-1293-8.

CLEVERLEY, William O, James O CLEVERLEY a Paula H SONG. 2011. *Essentials of health care finance*. 7th ed. Sudbury, Mass.: Jones, xiii, 575 p. ISBN 978-076-3789-299.

ČESKO, 1992. Zákon č. 586/1992 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 117. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

ČESKO, 2000. Zákon č. 250/2000 ze dne 07.července 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 73. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

ČESKO, 2006. Zákon č. 108/2006 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 37. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ a Karel ŠTEKER, 2013 *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. rozš. vyd. Praha: Grada. 236 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-4456-8.

KRÁL, Bohumil, 2010. *Manažerské účetnictví: praktické příklady a použití*. 3., dopl. a aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 660 s. Finanční řízení (Grada). ISBN 978-80-7261-217-8.

KREBS, Vojtěch a kol., 2005. *Sociální politika*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI. 542 s. ISBN 80-735-7050-5.

MÁČE, Miroslav, 2006. *Finanční analýza obchodních a státních organizací: praktické příklady a použití*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 155 s. Finanční řízení (Grada). ISBN 80-247-1558-9.

MALÍKOVÁ, Eva, 2011. *Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 328 s. ISBN 978-802-4731-483

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena, 2011. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 11. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-675-4.

PASEKOVÁ, Marie, 2008. *Finanční účetnictví: studijní pomůcka pro distanční studium*. Vyd. 2., upr. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 274 s. ISBN 978-80-7318-735-4.

PRŮŠA, Ladislav, 2003. *Ekonomie sociálních služeb*. Praha: ASPI. 151 s. ISBN 80-863-9569-3.

SYNEK, Miloslav, 2006. *Podniková ekonomika*. 4. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 475 s. ISBN 80-717-9892-4.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ, 2011. *Úspěšná nezisková organizace*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 155 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

TOMEŠ, Igor. *Sociální správa*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 303 s. ISBN 80-717-8560-1.

ZLÁMAL, Jaroslav a Jana BELLOVÁ, 2005. *Ekonomika zdravotnictví*. 1. vyd. Brno: NCONZO. 249 s. ISBN 80-701-3429-1.

Internetové zdroje

ČESKO: MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, [b.r.a]. Sociální práce a sociální služby. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/9>

ČESKO: MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, [b.r.b]. *Metodika MPSV pro poskytování dotací ze státního rozpočtu* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/7472/metodika.pdf>

ČESKO: MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ. © 2010, 15.10.2012. Zdravotní pojišťovny. *Ministerstvo zdravotnictví* [online]. [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/dokumenty/zdravotni-pojistovny_945_839_1.html

Český statistický úřad. *Kulatý stůl: Stárnutí obyvatel České republiky* [online]. 31.1.2012 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/kulaty_stul:_starnuti_obyvatel_ceske_republiky_prezentace20120131

Integrovaný portál MPSV, [b.r.], [online]. 25. 3. 2013 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>

Města a obce profi [online]. © 1997 - 2014, 3.2.2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.obecniportal.cz/33/dary-prispevkovym-organizacim-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EiQ__6ZOngpk6cT5hrvJT-gF_pNTEGIY1g/?query=dar+p%F8%EDsp%ECvkvov%E9+organizaci&serp=1

Účetní kavárna: Dotace, granty a příspěvky poskytované nevýdělečným organizacím [online]. 1.3.2004. © 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: [http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d8135v10788-dotace-granty-a-prispevky-poskytovane-nevydelecny-m-organiz/?search_query=\\$issue=34I47|\\$issue=34I48|\\$issue=34I49|\\$issue=34I50|\\$issue=34I51|\\$issue=34I52&order_by=&order_dir=&type=&search_results_page=1](http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d8135v10788-dotace-granty-a-prispevky-poskytovane-nevydelecny-m-organiz/?search_query=$issue=34I47|$issue=34I48|$issue=34I49|$issue=34I50|$issue=34I51|$issue=34I52&order_by=&order_dir=&type=&search_results_page=1)

Účetní kavárna: Rozdělování výsledku hospodaření a rezervní fond příspěvkových organizací [online]. © 2014, 1.3.2004 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d8133v10786-rozdelovani-vysledku-hospodareni-a-rezervni-fond-prispevk/>

Ostatní zdroje

Interní materiál organizace Sociální služby města Třince

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČPZP	Česká průmyslová zdravotní pojišťovna.
DM	Dlouhodobý majetek.
DDHM	Dlouhodobý drobný hmotný majetek.
DFM	Dlouhodobý finanční majetek.
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek.
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb.
KFM	Krátkodobý finanční majetek.
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí.
ROP	Regionální operační program.
SSMT	Sociální služby města Třince.
VH	Výsledek hospodaření.
VZP	Všeobecná zdravotní pojišťovna.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 <i>Vývoj složení obyvatelstva ČR podle věkových skupin 2000-2065</i>	11
Obr. 2 <i>Počet domovů pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením a zvláštním režimem v ČR, 2010-2012</i>	15
Obr. 3 <i>Struktura příjemců příspěvku na péči v ČR, 2009</i>	23
Obr. 4 <i>Logo organizace SSMT</i>	35
Obr. 5 <i>Rozdělení poskytovaných služeb SSMT</i>	37
Obr. 6 <i>Příspěvek na péči v domově Sosna v %</i>	44
Obr. 7 <i>Poskytnuté dotace na jednotlivé služby v Kč, 2011-2013</i>	45
Obr. 8 <i>Doplatek zřizovatele na insolvenční klienty jednotlivých služeb v roce 2013</i>	55
Obr. 9 <i>Nejdůležitější zdroje financování Domova Sosna 2013</i>	57

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 <i>Počet a kapacita domovů pro seniory, osoby se zdravotním postižením a zvláštním režimem v ČR, 2010-2012</i>	15
Tab. 2 <i>Náklady na pobytové sociální služby a příjmy z úhrad, 2010-2012</i>	30
Tab. 3 <i>Rozdělení domova na jednotlivá organizační a hospodářská střediska</i>	37
Tab. 4 <i>Celkový počet klientů všech poskytovaných služeb domova, 2011-2013</i>	39
Tab. 5 <i>Celkový počet zaměstnanců SSMT 2011-2013</i>	40
Tab. 6 <i>Příjmy od zdravotních pojišťoven v KČ, 2011-2013</i>	41
Tab. 7 <i>Příjmy od klientů 2011-2013, v KČ</i>	43
Tab. 8 <i>Počet klientů s příspěvkem na péči v Domově Sosna, 2013</i>	43
Tab. 9 <i>Majetková struktura příspěvkové organizace SSMT v KČ, 2011-2013</i>	47
Tab. 10 <i>Horizontální a vertikální analýza majetkové struktury SSMT, 2011-2013</i>	48
Tab. 11 <i>Finanční struktura příspěvkové organizace SSMT v KČ, 2011-2013</i>	49
Tab. 12 <i>Horizontální a vertikální analýza finanční struktury SSMT, 2011-2013</i>	50
Tab. 13 <i>Analýza výnosů Domova Sosna v KČ, 2011-2013</i>	51
Tab. 14 <i>Horizontální a vertikální analýza výnosů Domova Sosna, 2011-2013</i>	51
Tab. 15 <i>Analýza nákladů Domova Sosna v KČ, 2011-2013</i>	52
Tab. 16 <i>Horizontální a vertikální analýza nákladů Domova Sosna, 2011-2013</i>	53
Tab. 17 <i>Vývoj výsledku hospodaření Domova Sosna v KČ, 2011-2013</i>	54
Tab. 18 <i>Doplatek zřizovatele na insolvenční klienty Domova Sosna v KČ, 2011-2013</i>	55
Tab. 19 <i>Vertikální analýza nejdůležitějších zdrojů financování Domova Sosna, 2011-2013</i>	56
Tab. 20 <i>Poskytnuté státní dotace od MPSV v Domově Sosna v KČ, 2011-2013</i>	69
Tab. 21 <i>Zdroje financování Domova Sosna v KČ, 2011-2013</i>	70

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: DOTACE MPSV

PŘÍLOHA P II: ZDROJE FINANCOVÁNÍ

PŘÍLOHA P I: DOTACE MPSV

Tab. 20 Poskytnuté státní dotace od MPSV v Domově Sosna v Kč, 2011-2013(interní materiál SSMT)

Dotace MPSV, Domov Sosna	2011		2012		2013	rozdíl	rozdíl	v %	v %
Název služby	Kapacita	Přidělená dotace	Kapacita	Přidělená dotace	Přidělená dotace	2012-2011	2013-2012	2012/2011	2013/2012
Domov pro seniory	60	4 220 000	60	2 700 000	2 187 000	-1 520 000	-513 000	63,98%	81,00%
Domov se zvláštním režimem	117	2 480 000	112	3 843 000	3 843 000	1 363 000	0	154,96%	100,00%
Domov pro osoby se zdravotním postižením	5	220 000	10	220 000	178 000	0	-42 000	100,00%	80,91%
Odlehčovací pobytové služby	4	83 000	4	83 000	67 000	0	-16 000	100,00%	80,72%
CELKEM	186	7 003 000	186	6 846 000	6 275 000	-157 000	-571 000	97,76%	91,66%

PŘÍLOHA P II: ZDROJE FINANCOVÁNÍ

Tab. 21 *Zdroje financování Domova Sosna v Kč, 2011-2013 (zpracováno podle interního materiálu SSMT)*

Domov Sosna	2011			2012			2013		
	Příjmy (Kč)	Výdaje (Kč)	Rozdíl	Příjmy (Kč)	Výdaje (Kč)	Rozdíl	Příjmy (Kč)	Výdaje (Kč)	Rozdíl
Město Třinec (zřizovatel)	3 462 000,00	3 462 000,00	0	2 953 000,00	2 953 000,00	0	2 510 000,00	2 510 000,00	0
MPSV ČR	7 003 000,00	7 003 000,00	0	6 846 000,00	6 846 000,00	0	6 275 000,00	6 275 000,00	0
Veřejná zakázka	125 000,00	125 000,00	0	0	0	0	0	0	0
Zdravotní pojišťovny	2 965 845,60	2 965 845,60	0	2 511 344,70	2 511 344,70	0	2 546 069,00	2 546 069,00	0
Příspěvek na péči	14 895 339,00	14 895 339,00	0	15 725 375,00	15 725 375,00	0	17 211 348,00	17 211 348,00	0
Cizí zdroje	1 132 779,55	1 132 779,55	0	0	0	0	0	0	0
Dotace z jiné obce	11 000,00	11 000,00	0	10 000,00	10 000,00	0	26 000,00	26 000,00	0
Stravné	276 692,01	276 692,01	0	255 459,00	255 459,00	0	277 910,00	277 910,00	0
Nájemné	47 835,00	47 835,00	0	48 213,00	48 213,00	0	50 866,00	50 866,00	0
Fondy	121 369,00	121 369,00	0	107 768,30	107 768,30	0	31 509,01	31 509,01	0
Dary	17 924,00	17 924,00	0	61 953,19	61 953,19	0	129 112,65	129 112,65	0
Tržby uživatelů	17 494 996,00	17 355 436,53	139 559,47	18 452 943,00	18 288 104,58	164 838,42	18 551 376,00	18 448 622,87	102 753,13
Příspěvek mzdový zaměstnavateli	408 397,49	408 397,49	0	0	0	0	620 288,00	620 288,00	0
Transfery ROP	0	0	0	0	0	0	77 463,05	77 463,05	0
CELKEM	47 962 177,65			46 972 056,19			48 306 941,71		